

SINGER és WOLFNER könyvkiadó-hivatala és könyvkereskedése Budapest, Andrassy-út 10. sz. alatt.

50 EGYETEMES REGÉNYTÁR 50

Legjobb és legújabb eredeti és fordított regények gyűjteménye.

Egy-egy kötet ára díszes piros vászonkötésben 50 kr.

Minden hónapban 1-2 kötet jelenik meg.

Előfizetési ára postán való bérmentes küldéssel:

30 kötetre 10 frt. | 10 kötetre 5 frt. | 6 kötetre 3 frt.

Eddig megjelent:

Negyedik évfolyam.

I., II. Csiky Gergely. Az elvált asszony. V., VI. Mikszáth. Almanach 1889-re.
III., IV. Haggard R. O. VII., VIII. Zola. Az álom.

Harmadik évfolyam.

I., II. Beniczy. Ó az!
III., IV. Delpit E. A hitetlen. V., VI. Mikszáth. Almanach 1888-ra.
VII., VIII. Cherboulier. Hölideni.
IX. Kasár Emil. X. Grollier. A tabornok ur fia.
XI., XII. Ohnet. Akarat.
XIII., XIV. Szathmari. A legszébb hercegnő.
XV. Ouida. A freskók.
XVI. Ughard. Blaisot kisasszony.
XVII. Brody S. Emberek.
XVIII. Dostojevskij. T. F. her ezskák.

Második évfolyam.

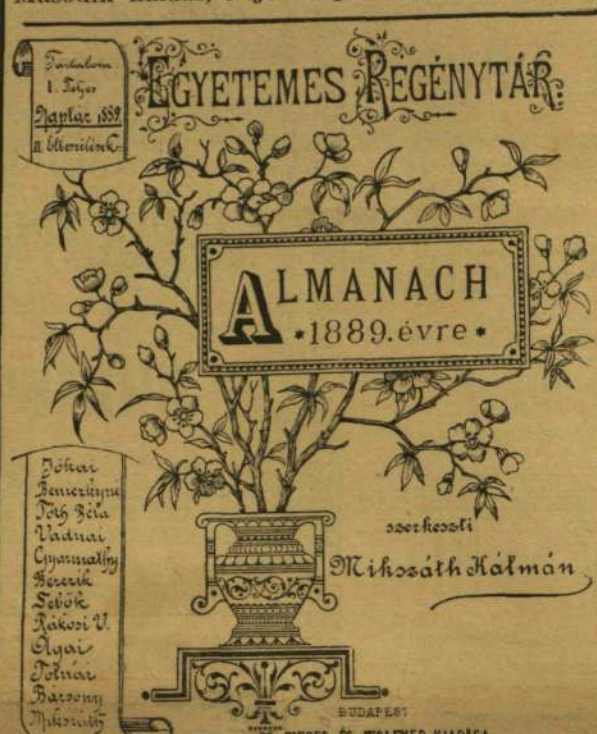
I., II. Ohnet. A Croix-Mort.
III., IV. Conway. Eln halott. V. Margitay D. Megölt lelkek.
VI. Feuilleit Octav. Az örvény.
VII., VIII. Ahonyi L. Magduska öröksége.
IX. Lindau Pal. Jung Heiden.
X., XI. Ohnet György. Sarah Fleuron.
XII. Szathmari K. Balint.
XIII., XIV. Delpit A. A marquisné.
XV. Turgenyev Ivan. Első szerelem.
XVI. Mikszáth K. A fészék regényei.
XVII., XVIII. Carmen Sylva. Tábori posta.

Első évfolyam.

I., II. Ohnet Gy. A banya.
III. Mikszáth K. A loboln falu.
IV. V. Conway. Beatrice házassága.
VI. Tolnai L. A jublánsok.
VII., VIII. Bologhoy. A két fiú.
IX. Feuilleit Octav. A halott.
X., XI. Ohnet György. Lise Fleuron.
XII. Petefi L. A fölemle.
XIII., XIV. Collins Wilkie. Nem!
XV. Eckstein E. Viola.
XVI. Beniczy B. L. Sajt kezébe.
XVIII. Gonzalet. Egy csontváz elbeszélése.
XVIII. Alde H. Az őrökben.

Egy-egy évfolyam, 18 kötet, díszes tokban 9 forint.

Második kiadás, teljes naptárral. Ára 1 forint.

Az itt elősoroltakon kívül bárhol és bárki által hirdett könyv tollunk is megszerezhető. — A magyar nemzeti irodalom összes termékein kívül állandóan készletben vannak a világirodalom legjobb megjelentései.

Karácsonyi ajándékokul pompás díszművek, illusztrált kiadások, ifjúsági iratok és gyermekkönyvek minden korbeliek számára a lehető legnagyobb választékban. Rendkívül gazdaságos raktárunk lehetővé teszi, hogy vidéki rendelések csaknem kivétel nélkül forduljon postával intéztetnek el.

Megkeresésre könyvjegyzékeket ingyen és bérment. küldünk.

SINGER és WOLFNER

könyvkereskedése és könyvkiadóhivatala Budapest Andrassy-ut 10.

A legnagyobb és legpompásabb magyar díszmű!

UNDINE

Rege, irta: De la MOTTE FOUQUÉ.

Ford. ifj. Ábrányi Kornél és Ábrányi Emil.

Kilencz remek szín (chromo) rajzzal.

Ára a legfinnyesebb díszkötésben 24 frt.

Új képes könyvek és ifjúsági iratok.

5-7 éves gyermekek számára:

Pillangók. Új gyermekversek, irta Pósa Lajos. 20 finoman színezett képpel, ára 1 frt 60.

Apa mesél, mesék és versek irta Benedek Elek. sok színes és fekete képpel ára 2 frt. Ugyanaz olcsó kiadás 1 frt.

Forgó bácsi képes könyve. Versek és mesék, 24 színezeti képpel, ára 2 frt 40 kr.

Forgó bácsi. „Az én kis világom” Versek és mesék, 20 színes képpel. Ára 1 frt.

„Tündéralom” A legnagyobb és legdrágább köpönyv. Ára 4 forint.

A serdülőbb ifjúság számára:

Kujak Andris keleti utazása. Irta Gaal Mózes. Eredeti magyar ifjúsági irat, magyar művészek rajzaival. Ára díszkötésben 1 frt 50 kr.

Magyar íróokról. Irta Fayné Hentaller Mariska. Egy igen becses tanulmányos és vonzó tartalmú könyv fiatal leányok számára. Ára füzve 1 frt 50., díszkötésben 2 frt 50.

51. SZÁM. 1888.

BUDAPEST, DECEMBER 16.

XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt
Külföldi előfizetéseket postallal megfizetendő viteldi is csatolandó

ERKEL FERENCZ.

Ez idén tölt be ötven esztendeje annak, hogy Pestvármegyének a kerepesi-uti új színházra felügyelő választmánya Erkel Ferenczet az opera karmesterének szerződtette. 1838 január 15-én iratot alá mindkettőjük részéről az a szerződés, melytől Erkel Ferencznek a nemzeti színháznál töltött s most már a felszabadított meghaladó pályája számítandó.

Ki volt Erkel Ferencz? hogyan került a nemzeti színházhoz? E kérdésekre lapunk különböző alkalmakkor ismételve megadta a választ. A békésgyulai Wenckheim grófok egyik gazdasztjének volt az egyik fia, kit zeneérett és a zenét kedvteliséssel űző atyja, többi testvéreivel együtt, maga vezetett be a zenetudomány elemeibe. Az apa maga több hangszereken játszott, a gyulai plebania-templom zenés miséit gyakran vezette, hangszere, sőt részben szerette is, s tagja volt annak a kitűnő vonószenes társaságnak, mely a bekési alispán, Rosty Albert házánál s ennek vezetése alatt a klasszikai zenét, Haydn, Mozart, Beethoven halhatatlan műveit ápolta s mely előadásokon az akkor még csak hét éves kis Erkel Ferencz volt a hangjegyforgató.

Atyja a zenében feltűnő sikerrel haladó fiát nem képezhetvén maga tovább, tizenkét éves korában Pozsonyba adta föl egy ott lakó nagynénjéhez iskolába s ott egyuttal beíratta a királyi zenedébe, melynek egy Klein nevű öreg, de alapos képzettségű zenész volt a főtanítója, ki a kis Ferenczet hamar megszerette, zongorán, orgonán, hegedűn s a zenekompozícióban oktatta. A fiu gyakran játszott az ottani apácák templomában orgonán s már akkor megkísérelte zeneköltői tehetségét egy litániával, melyet zenekarra szerzett. Tizenhárom éves korában már Pesten lépett föl nyilvános hangversenyben, s elragadtatással írtak a csodagyermek játékaról az akkori lapok.

A zeneileg akkor virágzó korát élő Bécs közelsége, Klein ur szigorú és lelkiismeretes vezetése s a korán elért sikerek egészen a zenéhez csatolták a fiatal embert, ki rendkívüli szenvedéllyel merült bele a nagy mesterek alkotásainak szellemébe s míg fülében folyton azok az andalító bús magyarok zengtek, melyeket akkor Lavotta, Csermák, Bihari hoztak oly dívatba, gondolata folyton azon járt, hogyan lehetne a magyar népzenében található s minden más nép zenéjében hiában keresett kincset a művészetnek oly ma-

gaslatára emelni, hogy az valódi műzenévé, magyar klasszikus zenévé fejlődjék.

Még nem volt husz éves, midőn mint előadó művésznek, különösen a zongorán, országos híre lett s e hír átszáryalt a Királyhágón, a hol a kolozsvári nemzeti színházban már akkor operatársaság — hazánkban az első állandó ily színház — szép sikerrel működött. Ide hívták Erkel Ferenczet karmesternek a nagy képzettségű kitűnő zenész és zeneköltő, Ruzicska György

1835-ig maradt Kolozsváron. Ekkor a kassai híres színjátszó társaság meglátogatta a kulesos várost s midőn eltávozott, Erkel is vele ment és

Ellinger Ede fényképe után.

Franciaország és a Külföld Minden illatszerezés é nél és Fodor drákszánál

La VELOUTINE

Különleges Rizpor

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

A Ch. FAY-féle párisi cég „LA VELOUTINE” különleges rizpora eredeti minőségben kapható és utánvétellel is megrendelhető

VÉRTESSI SÁNDOR illatszertárában. Budapest, Kigó-tér 8. szám.

Karácsonyi ajándékok! ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedésében, Budapest, muzeum-körut a „nemzeti színház” bérházában kapható

Képeskönyvek 2-3 éves gyermekeknek. Isz. Nagy színes képpel. Ára 1 frt 20. Kalocsa. Igaz történetek és mesék. Az ifjúság számára irta a tanítónéni. Tizenhatsz színes képpel és számos fametszettel. Ára csinos kötésben 1 forint 40 kr. — Tündérekert, legújabb, legújabb tündérmesék és elbeszélések gyűjteménye, kis és nagy gyermekek számára összeállította Kalocsa Róza, sok fametszettel és 18 színes képpel. Ára csinos kötésben 2 frt 40 kr., díszkötésben 3 frt 20 kr. — Kis mesék. Népmesék és elbeszélések gyermekek számára, irta Fayné Hentaller Mariska. Számos színes képpel és fametszettel. Ára csinos kötésben 1 frt 80. — Leányvilág 1886, 1884-1885 kötet 1-4 frt. — Gulliver utazásai. Irta Schiff J. 1 frt. Ujdon. — Világ-szép mesék. Ujdon. Ára ifjúság számára, irta Benedek Elek. Színes képek s fametszettel. Díszes vászonkötésben. Ára 3 frt 60. — Munchhausen báró, csodálatos kalandjai. Ujdon. elmeséli Sándor A. Színes képpel kötet 1 frt.

4-6 éves gyermekeknek. Képes abc és verseskönyv, irta Lajos bácsi. Képes versek, színes képpel 1 frt. — Gyermekek öröme, képes könyv sok vers és színes képpel. Irta Szabó Antal. Ára 1 frt 20 kr. — Gyermekek mulatsága, képeskönyv, csinos színes képpel és olvasm. Irta Szabó A. 1 frt 20. — Gyermekek kertje. Dalok, szavalmányok és társasjátékok kis gyermekek számára. Ára kemény kötésben 70 kr. — Kedvesek könyve, mesék és verseskék kis gyermekek számára, irta Fayné Hentaller Mariska. Szép színes képpel és fametszettel. Ára elegáns kiállításban 1 frt 60 kr. — Erdőssy. Gyermekek színes képpel. Ára kötés 60 kr. — Walter. Regényknyhó, rövid mesék és elbeszélések kis fiúk és leányok számára. Színes kép és fametszettel, csinos kötés 1 frt 30. — Robinson. Az ifjúság számára irta Sándor M. Színes képpel. Ára 1 frt 60 kr. — Hazai állatok és azok használata. Ára 2 frt 20 kr. — Tündérmesék, elmeséli Tóni bá-

cs. Nagy színes képpel. Ára 1 frt 20. Kalocsa. Igaz történetek és mesék. Az ifjúság számára irta a tanítónéni. Tizenhatsz színes képpel és számos fametszettel. Ára csinos kötésben 1 forint 40 kr. — Tündérekert, legújabb, legújabb tündérmesék és elbeszélések gyűjteménye, kis és nagy gyermekek számára összeállította Kalocsa Róza, sok fametszettel és 18 színes képpel. Ára csinos kötésben 2 frt 40 kr., díszkötésben 3 frt 20 kr. — Kis mesék. Népmesék és elbeszélések gyermekek számára, irta Fayné Hentaller Mariska. Számos színes képpel és fametszettel. Ára csinos kötésben 1 frt 80. — Leányvilág 1886, 1884-1885 kötet 1-4 frt. — Gulliver utazásai. Irta Schiff J. 1 frt. Ujdon. — Világ-szép mesék. Ujdon. Ára ifjúság számára, irta Benedek Elek. Színes képek s fametszettel. Díszes vászonkötésben. Ára 3 frt 60. — Munchhausen báró, csodálatos kalandjai. Ujdon. elmeséli Sándor A. Színes képpel kötet 1 frt.

12-14 éves gyermekeknek. A nagy világ. Mulattató és ismeretterjesztő olvasmányok földrajzi természetföldrajz. alapon. Sok fametszettel. Ára kemény, csinos kötésben 1 frt 20. — Saadi Firuz keleti tündéregék. Az arab és török regényvilág gyöngyeinek iradalmunkban eddig kiadatlan gyűjteménye, 5 színes képpel, díszesen köté 2 frt. — Mondafüzér. Kálánbéli népek felelőse, a lovagok korszakából és újkorból; a magyar ifjúság számára irta Olo. 6 színes s 40 fametszettel képpel. Ára csinos kötésben 3 forint 60 krajczár. — A fehér sas. Mexikói történet. 1 frt 50 krajczár. Ujdon.

Minden tévutra vezeték kikérülése szempontjából, kérjük az alábbi egyedül valódi eredeti védjegyet figyelembe venni.

Felirat: „W. Benger Söhne.” Aláírás: „Prof. Dr. G. Jaeger.”

Egyedüli főraktár Magyarország részére

a dr. Jaeger G. tanár által kizárólag engedélyezett gyárosok

Benger W. fia, Bregenz

összes normál-alsóruha neműnek

Jaeger tanár társulatánál.

Tulajdonos: JORDÁN KÁROLY.

Budapest, IV., Deák Ferencz-utca 15.

Nagyban. Férfi-, női és gyermek-normál-alsóruhaneműk. Kiosztásban. Katalógusok és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Videki küldemények jótállás mellett.

Nem tetszésnél a pénz visszaadatik.

LATZKOVITS A.

a cs. és kir. kiz. szabadalm.

gomb és gomblyuk nélküli úri ingek feltalálója és egyedüli készítője

ajánlja különlegességeit

fehértaneműk és úri divatru ezikkben

legújabb nyakkendők, kezttyük, zsebkendők, gallérok, kélzők, harisnyák, vadász-ingek és mellények, utazó takarók stb. továbbá bizományi gyári raktárát Dr. Jäger tanár-féle normál-gyapjú-árúkból eredeti gyári árákon.

LATZKOVITS A. cs. kir. szab. fehértanemű-gyáros, Budapest, Váci-utca 22.

pedig azzal a részével, mely Budának vette útját s mint budai társaság az 1837 augusztusában megnyílt nemzeti színháznak szolgáltatá kitűnő személyzetét. Erkel az időben mint a főváros legkitűnőbb zongoramestere s a hangversenyeken mint a legjelesebb virtuózok mellé állítható zongoraművész szerepelt s kis ideig a Schmidt Sándor igazgatása alatt álló pestvárosi német színháznak is karmestere volt.

Földváry Gábor, Pestmegye alispánja, ki a kerepesi-uti színház föllállításán annyit fáradozott, az opera vezetését kezdetben Mátrai Gáborra bízta volt, a ki a zenekart Heinisch karmester alatt össze is állította, de bizony az ellen sok volt a panasz. Az énekeseket a debreczeni és sárospataki iskolák híres kántusaiból vélte összehozhatni s ének-iskolát állítani föl, mely a szinpad számára erőket neveljen. Odáig várni azonban nem lehetett. Heinisch most Szilágyi Pállal kísérle meg egybeállítani az operát, — nem ment.

Földváry ekkor Rosty Alberttel értekezett a magyar opera jövőd sorsa felől, ugyanazzal a nagy zeneiről békésmegei volt viczispánnal, kinek Erkel kis fiú korában hangjegyeket forgatott s ki Pestmegyében is birtokos levén, mint a megye táblabírája az «aranyiszívű ember» melléknevet vívta ki magának a Kossuth Lajos által nyomban követett azon szép tettével, hogy föllátt a megye közgyűlésén s nemesi privilégiumáról lemondván, az adózók soraiba kívánta magát beírni. Ugyancsak ő lett utóbb báró Eötvös Józsefnek és Trefort Ágostnak az apósa.

Rosty Albert ekkor egy igen alapos munkát dolgozott ki s a már akkor kitűnő karmesternek bizonyult Erkel Ferenczet bízta meg a terv kivételével. Ez elfogalván állását, az irodai munka vezetésére maga mellé vette Szilágyi Pált s egész buzgalommal látott hozzá a nemzeti színház operájának megalkotásához, mely különösen attól kezdve, hogy Schodelné, «a magyar dalmű királynőjét» szerződtették, ugyan csak erős versenyt támasztott a német színház operájának.

Az opera személyzete össze volt tehát állítva s bámulatos szorgalmat fejtett ki Erkel vezetése alatt az akkor leginkább kedvelt operák betanulásában. De Erkel becsúgyát ez nem elégítette ki. Az előadott darabok mind idegenek voltak s az egyetlen magyar u. n. dalmű, a Ruzicska József által szerzett s Heinisch által átdolgozott, különben minden zenei műbeset nélkülöz s egyáltalán nem magyar «Béla futása» sehogy sem volt repertoiren tartható. Erkel fölfogta, hogy egy olyan műintézetnek, mint a nemzeti színház, első rendű föladatai közé tartozik magyar dalművet is teremteni s e gondolat nem hagyta többé nyugodni. A kiket tervébe beavatt, elszörnyülködtek vakmerőségén, s biztatás, buzdítás helyett mindenütt csak kicsinyléssel s azzal a fölfogással találkozott, hogy olyan dalművet, mely magyar is legyen, de műzene is legyen, teremteni egyszerűen képtelenség s csak kudarczczal találkozhat vállalkozás. A magyar zene a műzene magaslataig nem fejleszthető, vagy ha igen, bizonyára megszűnik magyar lenni.

Erkel azonban mindez nem csüggesztette el s összeállva a zeneköltés terén is jó nevű Egressy Bénnel (Gábor fivérével), komolyan hozzáfogott a földad megoldásához. Egressy Béni megírta a «Báthori Mária» librettóját s Erkel megírta hozzá a zenét.

De még akkor is bizalmatlansággal fogadták, ugy hogy a nemzeti színház karnagjának alig sikerült keresztül vinnie, hogy szerzeménye előadásra kerüljön. Schodelné semmiképen nem volt rábírható, hogy éljenek a czimszerepet; pedig ő nélküle hozni színe egy új, pláne eredeti

darabot, mely nem hozhatott kész utlevelet magával a külföldről, annyit jelentett, mint kész bukásnak tenni ki. Mindegy; Erkel megkockázta. A második primadonnával, Felber Máriával került színe az első — igazán ennek nevezhető — magyar dalmű 1840 augusztus 8-án, és pedig oly sikerrel, mely mindenkit meglepett. A zeneköltséget is elismerte, hogy «Báthori Mária» Erkelnek zenei tekintetben a legtöbb tudományával írott műve, bár koncepcziójára mögötte áll későbbi alkotásainak. A hazafias közönség el volt ragadtatva a kísérlet sikerén, Erkel megmutatta, hogy magyar dalművet írni igen is lehet. Még a büszke Schodelné is meghajolt utóbb Erkel geniusza előtt s midőn a többszöri előadásokból meggyőződött, hogy «Báthori Mária»-ban is lehet aratni babérokat, nem engedte, hogy azt más tegye, hanem azontul maga énekelte a czimszerepet.

Második operáját már nem fogadták bizalmatlansággal, sőt mindenki feszült kíváncsisággal tekintett az első előadás elé. 1844 január 27-én került először színe «Hunyadi László», melynek szintén Egressy Béni írta szövegét. Az előadás szorongásig megtelt a színház, s noha a nagyszerű nyitányt, valamint Gara Máriának brillians koloratúrával fölszerelt u. n. Lagrange-áriáját csak utóbb csatolta hozzá a szerző, a darab oly sikert aratott, mely zenetörténetünkben valósággal eseménynek mondható. A teljesen magyar zenemű hanghullámai végig rezegtek az egész országon s «Hunyadi László» és Erkel neve ismeretessé lön mindenütt.

Erkel zeneszerzői híre meg lön alapítva mindenkorra. Mindjárt a következő évben megjelent tőle a «Hymnus» s «Hunyadi László»-hoz a nyitány és számos szerzemény zongorára, közte Hunyadi hattyudalának kivonata s a Vieuxtemps-sal együtt írt magyar duo. Utóbb a Doplerrel közösen írt «Erzsébet» című alkalmi opera, melynek második — legszebb — fölönását Erkel Ráday Gedeon gróf péczeli kastélyában két hét alatt írta. 1861-ben a «Hunyadi László» sikerét fölülmuló hatással került színe «Bánk-bánk». 1862-ben megjelent a «Sarlo» című víg opera, Hollós Kornéliának, «a nemzet csalogányának» híres koloratur-szerzőjével. 1867-ben következett «Dózsa György», melyben Pauliné-Markovics Ilkának volt gyönyörű lírai szerepe s melynek «Régi dal, régi dal, régi dicsőség-ről» kezdetű hegedűs-éneke, különösen pedig a negyedik fölönásbeli sátorjelenet a legszebb zenei alkotások közé sorozhatók. 1874-ben került színe nagy sikerrel «Brankovics György».

Az először 1880 december 1-én előadott «Névtelen hősök» című víg opera is tiszta magyar motívum s a «Takarodó»-nál szebb magyar zenét zeneiről még alig komponált. «István királyt» már az operaházban, 1885-ben hozták először színe s ez Erkelnek eddig a legújabb alkotása.

Ámde hiszszük és reméljük, hogy nem az utolsó. Jókai Mór írt valamikor (talán maga sem tudja már mikor) egy operaszöveget Kern Leo számára, kinek «Benvenuto Cellini» című operája szép sikert aratott. Kern ezt a szöveget barátjának, Erkel Ferencnek engedte át. Címe «Immetullah». A még ma is fiatal lelkű mestert e tárgy élenken foglalkoztatja s komoly elhatározása addig nem tenni le a zeneszerzői tollat, míg ezt be nem fejezte. Valószínű, hogy ez uttal többet is írhatnánk erről, ha az ünneptelt mestert az utóbbi hónapokban nem csüggesztette volna el lábba. Teljes világ életében, pedig 78 év nem kis idő, soha még nem volt beteg s most, hogy három hónapig az ágyat kellett őriznie, egészen kiforgatta magából ez az előtte eddig ismeretlen állapot. Szívós, erős természete azonban kiheverte a bajt s most — föl-

százados jubileuma alkalmából — ismét derült és vidám s szelleme is visszanyerte azt a régi rugalmasságát, mely egész életén át hű társa volt s oly bámulatos erő kifejtésre képesítette.

Mert ez valóban bámulatosnak mondható s működésének csak kis részéről adunk számot, ha fölemlítjük, hogy több mint 300 hangversenyben lépett föl mint előadó művész s mint dirigens, sok ezerre megy azon dalmű-előadások száma, melyeken ő kezelé a vezénypálcát; hogy mint operai rendező, karnagy és igazgató évtizedeken át csüggedetlenül fáradozott, szervezett és alkotott, több százra menő dalművet betanított, közte oly nagy műveket, mint «Ördög Róbert», egyetlen hét alatt, a mit egybeült lehetlenségnek tartanának, csak az ő geniejének sikerülhetett; hogy a filharmoniai hangversenyeknek egyik életrehívója és éveken át élhető lelke volt; hogy a zeneakadémiának, melynek igazgatója is volt, s az országos dalárszövetségnek létrehozásában vezérszerepe vala; hogy igen sok oly alkotás fűződik nevéhez, mely ő nélküle alig sikerül vala.

Mint előadó művészt az ifjabb nemzedék már kevésbé ismeri. Pedig nem mondanak túlzást, ha azt állítják, hogy e tekintetben sem áll hátrább, mint a zeneszerzés terén. Ifjabb korában a legfölkapottabb művészeknek volt egyike s ha külföldi körutra indul, Liszt Ferenc mellett is dicsőséget szerez vala a magyar névnek. Hummel világhírű zongoraiskolájának ma már alig is van rajta kívül művelője s abban az időben, a mikor még nyilvánosan játszott, áradó lelkesedéssel szóltak róla a kritikusok. Schindelmayer, a német színház nagy hírv karmestere, Mosonyi, Ábrányi, Bartalus, Berlioz egyaránt elismeréssel méltatták, mint zeneköltőt, mint előadó művészt, mint karnagyot és szervezőt, kiemelve az ő minden alkotásában nyilatkozó magyar nemzeti jellegét, mely őt nekünk oly drágává teszi.

Adjá az ég, hogy még sokáig legyen a miénk, sokáig legyen zenénknek erős oszlopa, nemzetünk büszkesége!

A VÉN FENYŐFA.

— Baumbach —

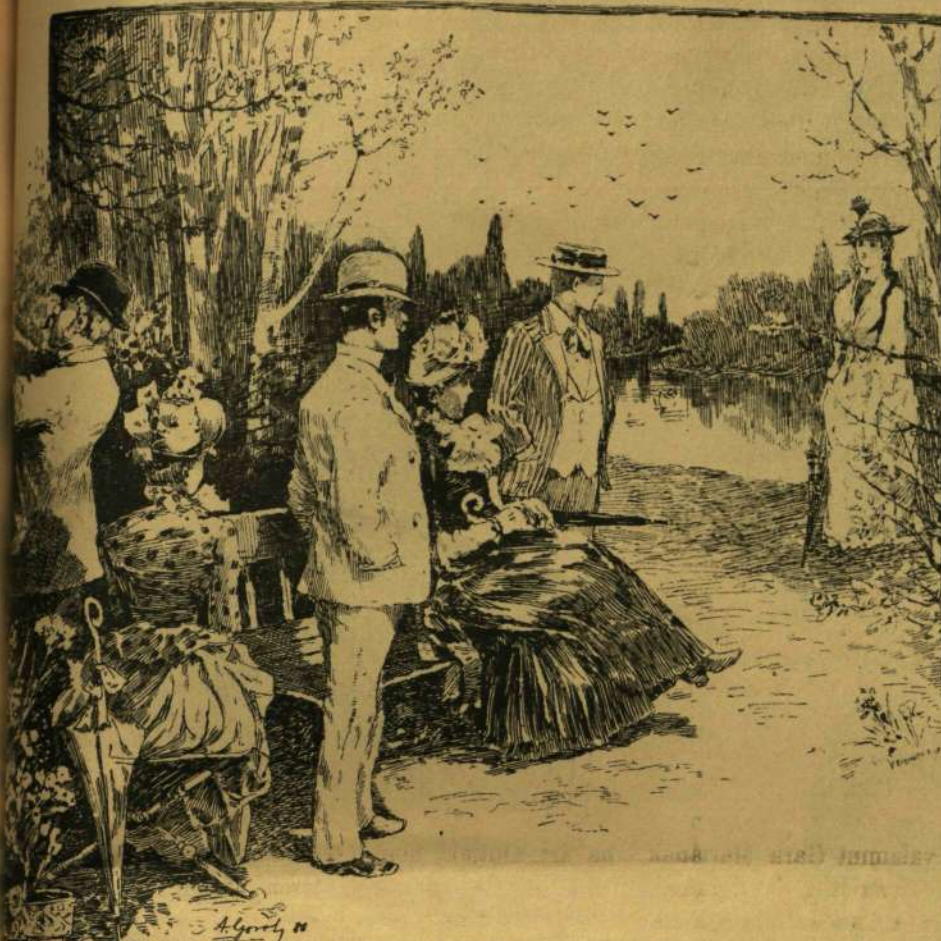
Fenyőfa áll erdő ölen,
Törzsét a moh beleppte.
Sokat tud ő, hisz olyan vén,
Száz év járt el felette.
Árnyában szívest heverek
S az öreg ural csevegek;
Ő elmeséli nékem,
Mik történtek itt régen.

Regét tud ő száz számára is,
Kincsről, mely földbe rejtve,
Tündérről, mely csalárd, hamis,
Törpéről, rég felejtve,
S kigyókirálynőről, a kin
A korona piros rubin,
S lidércztűzről, mely csendbe
Lobog fel éjjelen.

De a legeslegszebb rege,
Az még nem ére véget,
Tavaszzal volt a kezdete
S most nyár sugára éget.
Ez az örökké új mese,
Szereplők: láng s a kedvese,
Van csókja és sóhajja,
Unott annak, ki hallja.

De annak ki e verse' szól,
Tetszik a fa regéje,
Uton, utczán erről dalol
S álmodik róla éjjel.
Mért tetszik oly nagyon neki?
A vén fenyő ezt kérdezi.
Ott lön a rege kezdve,
Tavaszzal, holdas este.

FELEKI SÁNDOR.

Aline.

Elbeszélése.

Írta

Szomaházy István.

Én akkoriban tizenhét éves voltam, a kis komtesse pedig tizenöt. Hosszu betegségemből éppen ez időben keltem föl, s egyetlen fiú is lévén a családban, nagyon kényeztettek odahaza. Uj, angol módra szabott felöltőmnek az egész iskolában nem volt párja, cipőimet Bécsből hozták, kalapomat Párisból s még tizenhat éves koromban is térdig érő nadrágot hordtam s hosszú, szürke harisnyákat. Emlékszem, a gimnáziumban csufolódva kis grófnak neveztek, mivel azt hitték, hogy a féltékeny gondosság, melylyel anyám elhalmozott, csupán egy grófi családban lett volna helyén való. Bár különben szelid, hallgatag fiú voltam, ki mindig a mások akarata szerint cselekszik: betegségem után, az egész család kényeztetése következtében, valósággal zsarnok hajlamaim támadtak. Ha a fejembe vettem, hogy egy hétig Aurel rokonom lakótársa leszek (unokafivérem, kit, szülői elhalván, istenben boldogul nagyanyám nevelt), biztosra lehetett venni, hogy könyveimmel, játékaimmel s bádognakaimmal azonnal áthurcolkodom a nagymama régi gyermekszobájába, a hol az én mamám is fölnevelkedett valaha. Ilyenkor hiába való volt, ha otthon keserű szemrehányásokat tettem, hogy én a szülőimet nem szeretem még atyám komoly tartóztatása is kárba vészett, a melyet különben mindig nagyra becsültem. Tizenhatéves koromig rendesen voltak játékaim, melyekkel időm legnagyobb részét eltöltöttem, s azontul is naponként hoztak haza számomra valamit: könyveket, czukrot, festékdobozokat s egyszer, midőn betegségem után első ízben keltem föl, egy fiatal szajkót, a Papagenót, mely folyton azt kiabálta: «Belieben Signori herrrein spazirrrrrr!» (Nagyanyám egy talján művész-társaságtól vette). Szegény madár, ép e tavasszal mult öt éve, hogy egy jobb világba költözött.

Betegségem hosszas volt, majdnem két hónapig tartott. Sokat túrtam, szenvedtem eleinte, a láb egész elgyöngített, de később, mikor állapotom egy kissé jobbra fordult, nagyon jól esett az a kényeztető, gyöngéd bánásmód, melylyel az egész ház elhalmozott. Elég volt azt mondanom, hogy ez vagy az jól esnek, s a következő órában már bizonyosan ott volt a vámosom alatt vagy az ágy mellett asztalkám. Mamám mindennemű mulattató játékszer hozott számomra, atyám, ha este a klubból megjött, ren-

desen szóltalanul nyújtott át egy-egy könyvet, képet vagy egyéb ajándékot, miközben szeretetteljesen kérdősködött állapotom felől s komoly vonásai valami titkolt, de végtelenül gyöngéd érzelmeket áruktak el iránymban. Eleinte pompásan mulattam, mikor e derült, nyugalmas angol elbeszéléseket elolvastam; olyan szépek, igaznak tűnt föl minden egyes soruk, s százszor is megígérttem atyámmal, hogy mihielyt fölgyógyulok, azonnal vesz egy yachtot, a melyen mi a tengert átbolyonghatjuk, ezt a végtelen bűvös birodalmat, mely regényeim legtöbbjének színtere volt. Utóbb, mikor a márczius gyönyörű napokkal köszöntött be s Klementin (anyám hajadon huga) egy-egy ibolyabokrétával rontott be szobámba, mely a tavasz egész derűjét idehozta, ilyenkor átköszödtem, zúgolódtam a csuf betegség ellen, mely arra kényszerített, hogy az ágyban maradjak, s mikor Aurél, egy-egy rövid látogatás után, vigan ment el az ablak alatt, mindig végtelen irigység fogott el, hogy ő ime! akadály nélkül élvezheti ezt a pompás évszakot, míg én csak az üvegen keresztül gyönyörködhettem a napsugárban.

E szép, derült tavaszi napok alatt, míg mozdulatlanul fekvődtem ágyamban, sokat, nagyon sokat gondolkodtam a kis komtesse felől. Bár ritkán s nagy időközökben láthattam, mégis valami erős ragaszkodást s meleg vonalmat éreztem irányában. Hajlékony termete, könnyed járása, nagy, kék szemei folyton előttem lebegtek s halvány, ábrándos arezát gyakran láttam képzeletemben, a hogy Kalissz bárónővel, ki öreg korára kegyelemkenyőren élt a grófnál, kikocsizott néha-néha. Bár sohasem jutottam odáig, hogy beszélhettem volna vele (oh, ezt nem mérészeltem volna megtenni), éreztem, tudtam, hogy halálosan szeretem. Azelőtt órák hosszúig elbolyongtam a parkban, ama reményben, hogy talán szembe jő velem valami fordulónál, s akkor, ha a kalapom leemelem előtte, a hangját is meghallgatom, a hogy visszaköszön. A grófi ház portásának fiával, a ki az osztály első eminense volt (s a világ legszebb tojásgyűjteményének birtokosa), szoros baráti viszonyt kötöttem, s lakásukból, hova azon kifogással mentem, hogy a matematikai feladványt írom le, óráig elleskelődtem a széles, nagy lépcsőháza, melynek pompás szőnyegei nagy respektust ébresztettek

lelkemben. Az inas, a kertész, a kulesáró, a szakács állandóan meghitteim voltak, s pirulva kérdeztem meg némelyiket egyszer-mászor, hogy a komtesse, a ki az emelet nagy tölgyfaajtó mögött van, ugyan mit csinálhat ilyenkor? Egyik-másik felvilágosított, hogy zongoráz, énekel, rajzol, némelykor, a vastag boltozatokon keresztül, egy-egy elmosódó akkordot is meghallgattam, s mindig valami fájdalmas, de a mellett lágy s jóleső érzéssel hagytam el a kastélyt, melynek pompás ablakai mögött az ő finom, légies alakja tartózkodott. Az egész épület olyan ünnepiesnek, ragyogónak tetszett előttem; a széles kapubejárat a karyatidos erkély alatt, a hófehér carrarai márványlépcsők, a hosszú, hatalmas folyosók, az óriási salonok pompás kandelókkal, s a mi a fő: a kis komtesse finom, könnyed szépsége, a lényén előlő graciózus kelem, mely mindig a rokokó hájas poézisára emlékeztetett. Ugy szerettem volna ott lenni e ragyogó termekben, melyek ódon, gazdag pompájukkal még a mult század végéről maradtak fenn, az öreg gróf idejéből, ki testörkapitány volt Bécsben, s egy francia hercegnőt vett nőül, a legitim királyi ház egy üldözött hívének leányát. E boldog emlékeztető férfinak, az arany-gyapjas, és több más vitézi rendek tulajdonosának, Ferenc király intimusának unokája volt a mostani gróf, ki állandóan itt lakott a kastélyban, nagy zajjal, költséges passziókkal élt s a kaszinó egy részét állandó vendégül tisztelte. Vadászat idején sokszor láttam az urakat, a hogy vörös frakkjaikkal, nagy kopófalakk kíséretében, végiglovagoltak a parkon, s vig kürt-szó mellett tüntek el a mezőségeken, hogy a nap másik felében egy-két róka farkkal, mint gyözelmi trophaeummal fölékesítve, térjenek vissza a kastélyba. A gróf akkoriban már lehetett ugy negyvenöt esztendő; még szép, délelőz férfiúnak látszott, de azt beszéltek róla, hogy végtelenül szeszélyes s a neurasthemia nagy mértékben győrti. Ez a betegség lehetett az oka ama rémítő éjjeli tivornyáknak, melyeknek híre az egész vármegye ismerte.

Április végén mehettem ki legelsőbbben a szobából. Emlékszem rá, milyen diadalmenet volt az; Aurél rokonom, Klementine néném, mamám, mind velem jöttek a grófi parkba, hol ez időben már minden virágzásnak indult; a gloriétta előtt, a tóban méltóságos hatyuk uszáltak s mindenütt, az egész nagy erdőszéleken, pompás virágillat volt érezhető. A padra, melyen helyet foglaltunk, élénk tavaszi nap sütött, de a melegség nem volt szűrő, kellemetlen; ellenkezőleg éreztem, hogy új élet, új erő költözködik tagjaimba. Tizenegy óra felé atyám is eljött; gomblyukába egy ibolyabokrétát volt tűzve, mert ő, még későbbi korában is, nagyon szerette a virágokat. Vidáman ült mellem a padra, elbeszélte, hogy a professzoraim már kérdősködtek az egészségi állapotom felől s mesélte, hogy ma volt a gimnáziumi majális rendezőségének megválasztása, s engem is egyhangulag rendezőnek választottak. Éreztem, minő nagy szeretet rejlik e mesélgetésben, melylyel engem mulattatni kíván; hiszen atyám természeténél, hivatalánál fogva nagyon komoly ember volt s az ilyen apróságok, a minőket nekem elmondott, őt vajmi kevéssé érdekeltették.

Sokáig ülhettünk ott, mikor egyszer az átelleni bokor-erdő szétajlótt egy pillanatra s a kis komtesse könnyed alakja lön láthatóvá. Meglepetve nézett ránk, kik tőle őt lépésnyire ülhettünk, fejét meghajította egy kissé mamám felé, s aztán kíváncsian állt meg helyében, míg nagy angol kutyája, a Wodán, kényelmesen nyújtózott el lábainál. Ugy látszott, részvételt nézett rám, mert betegségem még akkor teljesen meglátszott rajtam; halvány, megnyúlt vo-

Csávolszky Lajos.

Eötvös Károly.

Bárány Károly.

Bolgár Emil.

Ifjabb Ábrányi Kornél.

Pázmándy Dénes.

Tórs Kálmán.

Szederkényi Nándor.

Bartha Miklós.

Hoitsay Pál.

AZ 1887-92-IKI ORSZÁGGYÜLÉS TAGJAI.

Ellinger Ede fényképei után.

Csernátó Lajos.

Falk Miksa.

Horváth Gyula.

Visi Imre.

Asbóth János.

Hegedűs Sándor.

Beksics Gusztáv.

Vadnai Károly.

Mikszáth Kálmán.

György Endre.

AZ 1887-92-IKI ORSZÁGGYÜLÉS TAGJAI.

Ellinger Ede fényképei után.

násaim hosszas szenvedésre mutattak. De egyszer csak kiáltott a kutyájának: «Wodán!» s a következő percben ismét eltűnt a sűrűségben.

— Csodálom, hogy Kalissz báróné nem volt vele! szólta, a hogy eltávozott.

— Oh, Kalissz báróné nem kísérheti őt többé fiacskám! mondá mamám megindulva. — Ő már örökre végezett a földiekkel...

— Meghalt? — kiáltam csodálkozva.

— Az Isten magához vette őt gyermekem! Három hét óta ott lakik ama sárga épületben, mely a lombok közül ide látszik.

Ama kis elrejtett, szomorú házikó a grófi család sirboltja volt. Fejem lejtámt a könnyeztem egy kisé. Szántam e tisztos, feketeruhás hölgyet, ki mindig oly anyai gondossággal kísérte a kis komtesztet, ezt a fiatal leányt, kinek anyja tizenkét esztendő előtt hunyta le szemeit. Kalissz báróné jó szívét az egész környék ismerte; hiszen csekély pénzéből is mindig eleget juttatott a szegényeknek. De még nagyobb részvételt töltött el a kis komtesse sorsa, a ki most elhagyatva, támasz nélkül maradt e kietlen kastélyban, melynek társasága — e tivornyázó, nyers emberek csapata — egyenes ellentétben állt az ő komoly, szelíd lényével, mely minden durvaságtól irtózott.

Május első napjaiban, mikor először mehett az iskolába, már végtelenül szerelmes voltam a komtesse-be. Betegségem után ugyanis bizonyos lágy, költői hangulat maradt a kedélyemben; szerettem a kényeztetést, a magányos sétákat, az üde erdei levegőt; s nem kellett sok, hogy a kis grófnő költői, finom alakja egészen elfoglalja a gondolkodásomat. A nagy, bolthajtásos gimnáziumi tanteremben, mikor a fizikatanár a leydeni palack csodálatos tulajdonságait magyarázta, nekem folyton az ő szellemes, okos szemei jártak az eszemben, s nem egyszer történt meg, hogy sirva borultam le a padban levő monogramra, a melyet hajdan, a jobb időkben, én faragtam oda a peniculusommal. Szerencsére a kegyes atyák mind e különczödésekkel betegséggemnek tulajdonították, s inkább gyöngéden, figyelmesen bántak velem, ha a szomorúságot látták. Hanem a fiuk egytől-egyig tudták a szenvedélyemet: sokat gonyoltak, csufoltak velem; s az egyik tanulótlárs — egy kertészfiu, a kin roppantul érzett a földszag, valami időtlen poemát is faragott rám, a mely mindig fel volt írva a táblán, ha az iskolába megérkeztem.

Egy reggel — mikor a nagy ekzámmentek megkezdődtek — előleges megbeszélés folytán fölkeresem a grófi parkot, a hol, a kora hajnali idő daczára, vigan járt föl s alá az én Pál barátom (a portás, Anton ur fia) s készülve a vizsgálati tételekre, melyeknek buzgó betanulását a dadogó s szigorú fődirektor annyira megkövetelte, meg nem szűnő erélyvel ismételtette ama feledhetetlen sorokat, melyekkel a derék kegyesrendi atyák a mi honszerelmünk szikráját élesztették, ama népről «melynek keblét a szabadság és honszeretlet eszméje dagasztá.» Még a napfölkelté alig váltá föl a szürkületet; a nagy allékban borzogató hűvösség járt át bennünket s a könnyű báránnyelűk szinte aranyba olvadtak a fejük fölött, mikor a nap a sápadó meynyboltozaton fölmerült. Idebenn a sármányok, vörösbegyek futtye vigan kísért a rigó átható, csacska kiáltásait s a parkon tul, a réteken, a hol már egyhangú zajjal döngött az uralási gőzcséplő, a pacsirta szelid szava hallatszott. A nyugati oldalon, a majorság felől, elmosódva hallék idáig a lovászok, cselédek zaja, s egy-egy vig csaholás, nyertés; olyanforma, mint a midőn az uri társaság lovagolni, vadászni készül valahova: csengő kúrtszóval, kopófalkákkal, melyek a furfangos vadat kizavarják a menhelyéből.

Bennünket azonban mind e látma nem érdekelte; kezünkben az egyetemes világtörténettel, melynek huszonnyolcz tétele szörnyű aggodalmat okozott, egyforma léptekkel jártuk be a fasorokat, mialatt ajkunk folytonosan a «mit tehet egy nép?» lendületes sorait ismételte. Innen-onnan öt óra volt már s a kertben minden világossá lön lassankint. A fasor végén egy pillanatra feltűnt az egyik kertészlegény, a ki nagy öntözőjével a park tulsó része felé igyekezett. A nagy csöndben szinte hallható volt, a hogy valaki a kertészház előtt a szivattyus kutat húzza, melynek víze, a különböző csatornákon át, az egész angol-kertet bejárta. Egy pillanatban maga a Wodán is feltűnt, a kis komtesse nemes racebeli, hatalmas fejű, angol kutyája, s néhány pillanat múlva — mialatt olyan izgatottság fogott el, minő soha az életben — maga a kis grófnő is kivált a fasorok zöldjéből, s karsu, magas termetű hófehér reggeli ruhával, lassan, komoly tartással közeledett a mi tanyánk felé, a hol Pál ur még folyton a történelmi tanulmányokba volt elmerülve.

— Istenem, — mondám rémülten, mialatt Pál csodálkozva ereszté le a könyvét, — a kis grófnő egészen felénk tart.

— Nos, csak nem félsz tán tőle, Abelard! felelé trefásan; de aztán megbökvén homlokát, mint a kinek valami hirtelen az eszébe jut, lágyan simogatá meg a hajamat. «Ah, szegény fiam, hiszen te rajongasz érte ugyebár?»

— Igen Pál! mondám szomorúan, szinte a könnyeim is kiömlöttek.

A kis grófnő azalatt lassan közeledett a mi tanyánk felé s hófehér reggeli ruhájában — mialatt felső testét hanyagul, de harmonikus hullámlásban himbálta jobbra-balra — nekem szinte úgy tetszett, hogy ő csakugyan valami más, tisztább világ lakója. Bár nem volt valami szabályos szépség, de arcának vonzó, finom kifejezése azonnal megkapta szívemet. A szemei lehető legvilágosabb kékek, minőt csak képzelni lehet, szinte átmentek a szürkébe; az orra alul egy parányival megszelédesedett s hosszú, gesztenyeszín, vastag hajjal mosmosan omlott lefelé. Halvány, álmátg arcán valami bánatos kifejezés ömlött el, mely pillantásának üde, leányos tisztaságával egyesülve, rendkívül vonzó, rokonszenves külsőt adott neki; mintha az arca az egész lelkét visszatükrözte volna, mely csodálatosan tiszta, cziczoma nélkül való lehetett, de minden benyomás fölfogására alkalmas.

Ügyetlen köszöntésemet nyájas fejbölintással viszonzva, egyszerűen kezét nyújtá Pálnak s csendesen — mialatt hangjából valami titkolt fájdalom, zajtalan rezignáció volt kiérezhető — a mosoly egy finom árnyalatával fordult feléje.

— Nos, — mondá trefásan, — tudjuk-e már a feladatot, Pál ur?

— Oh, dehog, komtesse, — válaszolta Pál fejkavarva. — Hiszen csak a történelem maga száználvezolván lap. Aztán az a «hebegőgő» fődirektor nem enged ám el belőle még egy év-számot sem.

— Ugy látszik Pál ur, — jegyzé meg a komtesse szeliden, — a perszák és görögök csupán azért éltek, hogy őnt megkínózzák. — S ön a Pál ur barátja? — kérde felém fordulva.

— Igen komtesse, a legjobb barátom, — mondá Pál előzékenyen. — A neve: Kolnay Felix. S a kis grófnőre mutatva folytatá:

— Aline komtesse, a mi kisasszonyunk.

Nagy, kék szemeit kíváncsian emelte föl hozzám s kezét nyájasan felém nyújtva, halkán kérdezé:

— Talán ama szép s jölelkű nő fia, a kiről a néni annyiszor beszélt? A ki oly kitartó s szorgalmas vetélytársa volt a szegényeknél? Oh,

Felix ur, hiszen önnek igazán kitűnő mamája van.

«A néni» a megboldogult Kalissz báróné volt, anyám nemes lelkű, öreg barátjáné, valósággal második mamája a kis grófnőnek. Hangjának valami lágyabb, halkabb színezete lön, a hogy a «néni» nevét kimondá. Ugy látszik, egy pillanatra átvillant emlékezetén ama tisztos, komoly nő alakja, ki vele szemben a legnehezebbet: az anyai szeretetet képviselte.

Könyveinket becsuktuk s a kis grófnőhöz csatlakoztunk.

A hűvös hajnali levegőt enyhébbé, kellemesebbé tette a nap egy beszüdő sugara, s a szürkület homályát észrevétlenül aranyozá meg a keleti ég hatalmas tűzkorongja, mely biboros színével lassanként elborítá az ég violába olvadó párázatát. A park százados fái között bűgva, csicseregve, csereregve szólalt meg a madarak éneke, s a harmatos, beláthatatlan lombok közül részegítőn áradt ki amaz üde, ózonnal teljes illat, mely a junius állandó kísérrője; a mikor szinte több, különbözőbb érzéseink vannak, mint egyébkor, s lelkünk, egész lényünk uj, szokatlan benyomások felfogására alkalmas.

Az üvegházak ablakai tárva-nyitva állottak, s maguk a délszaki növények, a tropikus tájak buja, kövér növényei egy kisé elhagyaték fogságukat, hogy a nyílt, szabad természet életteljes illatát szívassák. Egy-egy allée végén szivárványos színben tündökölt a permeteg, mely a virággyakra hullott, s a sűrűség mögül elmosódva hallatszott idáig valamely kertészlegény jókedvű futtye, ki a bokrok mögött kertiálgaltott. Néhol, egy-egy zöld tisztáson, a frissen lekaszált fű kellemes illata érzett s a Wodán egy-egy pillanatra jókedvűen terült el a szerte heverő széna között, hogy a másik percben már ismét vigan fusson a társaság előtt, haragos utatásokat hallatva, ha a láthatár szélén egy kétséges élő lény merészkedett közeledni. A tónál a kis komtesse kényeret dobált a hatyuknak, a melyek méltóságos, hosszú nyakukkal egész a téglapartig kiusztak, mikor a kis komtesse nyúlánk, fehér alakját meglátták. A park egy mésterséges sziklája alatt, hatalmas vasrácsok mögött, kedélyesen üldögélt egy óriási barna medve, melyet a gróf még bocok korában hozott el az anyja mellől. Még ez is lomhán állt talpára s komikus, durva vonásai mintha mosolyogni akartak volna, mikor a kis grófnő megállt a barlangja előtt, hogy valami nyálanksgában részesítse.

Feledhetetlen hajnal volt ez. Talán a legszebb, legábrándosabb azok közül, a melyek emlékezetben megmaradtak.

E naptól fogva, atyám őszinte bámulatára, a hajnali négy óra mindennap ébren talált s a kora szürkületben, a mikor még a belső eselőség mély álomba volt merülve, rendszeren kilopzkodtam ágyamból, hogy a kis komtesse-t fölkeressem. Ő, puha, simuló reggeli öltözetében, kezében egy napernyővel, melyet még a jó Kalissz báróné vásárolt számára, ott járt már mindig a park hatalmas platánjai alatt, a hol hűvös hajnali szellő lengedezett s aranyos fényrel bukkant ki a nap a sűrű lombzatok közül. Ebben a platánokban töltöttem el a vakációim legpompásabb részeit, ezeket a poézissel, hangulattal teljes napokat, melyeknek millió apró részlete még késő férfi-koromat is meg fogja aranyozni. Soha, soha sem fog többé ugy fel-dobogni a szívem, mint akkor, a gyerekkor e feledhetetlen napjaiban, és soha, bármédig éljek, nem érzem többé azt a tisztá, ábrándos szerelmet, a minő akkor eltöltött, mikor a kis komtesse nyúlánk alakja, finom, szenvedő arca a zöld falombok közül kibukkant.

(Folyt. köv.)

OROSZ ÉLETKÉPEK.

Právionka örököse.

Patru S. után oroszából fordította T.—a.

Urnak születtem. Atyám nem sokat törődött velem, hiszen esze-ágában sem lehetett, hogy a rengeteg vagyon még életben elpusztuljon, s midőn szegény jó anyám elhalt, kinek kisse extravagáns költségei sokba kerültek, senki sem mer-te volna állítani, hogy Právionka örököse rövid idő múlva koldusbotra jut. «Ötium pulvinar diaboli» — szokta volt öregatyám mondani, ha némelykor hozzánk látogatába jött.

Es csakugyan az a bizonyos henye életmód, melyet az orosz jómódú nemesség évszázadok óta folytat, lassanként tönkre tette szomszéd-jainkat, kik nem rendelkeztek kellő időben annyi készpénzzel, hogy az ursoráoktól megmenekülhetek volna.

Atyám mint nemességi marsall, jó példával ment előre, a mennyiben a hagyományos tívornyák minden kigondolható alkalommal dívtan tartotta.

Ha a kormányzat a császár nevenapján dúsan kimért reprezentacionális pénzzel 50 személyre való ebédet adott, a nemesség harmadnapra, ugyane czimen, 300 embert vendégelt meg pazar fényvel. Az efféle dárídók költségeit aztán első rendben a marsall viselte, mert hiszen csak nem tehet, hogy egy pár rongyos ezer rubelért az egész szomszedságot végigjárja.

De mindez még nem ölt volna meg bennünket.

A külföldről hozzánk beszávargott szabadelvű eszméket nálunk különféleképen értelmezték. Mióta parasztjaink felszabadultak, két pártra szakadt az ugynevezett úri osztály.

Az egyik párt kigyót-bekát kiáltott a reform embeire, míg más részről azt hangoztatták, hogy most az urakat is fel kellene a kormány nyomasztó gyámsága alól menteni. Atyám ez utóbbi nézethez csatlakozott, és állása daczára nem pártolta az abszolút kormányrendszert, sőt annyira vitte a dolgot, hogy egy nép napon nemesség-marsalli tisztjétől megfosztották.

Más ember azon csak örült volna, hogy a rengeteg költséggel járó üres czimról megszabadult, de atyám elannyira szívére vette a dolgot, hogy azon naptól kezdve a kormány halálos ellenséggé lett. Az ebből folyó hosszadalmas üldözésekkel végtére felségárulási per lett, melynek folytán atyám összes ingó és ingatlan vagyona elkobzása mellett halálra és kegyelem utján életfogytiglani száműzetésre ítéltetett. Atyám nem várta be az ítélet végrehajtását, hanem egy börtönőr fegyverét annak kezeiből kikapva, fejbe lötte magát.

Engem aztán az atyai házból egyszerűen kidobtak, és még azt sem engedtek meg, hogy tulajdon ruháimat és egyéb ingóságaimat elvihessem.

Ispravnik, ki valamikor nálunk mint kályhafűtő szolgált, reám parancsolt, hogy huszonnégy óra alatt távozzak a faluból. Huszonkét fok hidegben egy prémes kabátban, tíz imperiállal a zsebemben a nyakamba vettem a világot.

Ütvelemben nagy betűkkel ki volt írva, hogy Zuboff Alexej, a felségárulás miatt halálra ítélt Zuboff Pál fia vagyok.

Akkoriban nálunk már javában járta a rendőrségi hajza, és alig mult néhány óra utközben, hogy valamely kozákkörjárat el ne fogott volna, mikor aztán a legközelebbi falu, vagy város börtönében kellett néhány napot töltönnem. Végre hat heti kilodás után Právionkából Szent-Pétervárra értem, hol boldogult anyám hugát, ki egyszersmind keresztanyám volt, akartam felkeresni.

Kévs pénzemtől már az első kozák őrjárat megfosztott, s így a szó szoros értelmében koldulva tettem meg az utat, nehogy éhen elveszszek.

Három gyémánt inggombom volt ugyan, de ezeket nem mertem utközben eladni, nehogy utóbb még lopás gyanuja miatt bajba keveredjem.

A fővárosban meglehetősen kiismertem magamat, mert itt atyámmal gyakran megfordul-

tam; nagynéném lakását is tudtam, és azonnal oda siettem.

A kapus rám ismert ugyan, de azért nem eresztett be a házba, hanem egy a kapu alatt lézengő inas által felizent nagynénémnek, hogy itt vagyok s beszélni akarok vele. A szives fogadtatás helyett, melyre bizton számítottam, egy hórihorgas suhancz jött le, ki urnője parancsára a kapun kilökött.

Keresztanyám szives eljárása folytán azon kellett tündődnöm, vajjon hol töltssem az éjszákát, mert a szabad ég alatt okvetlenül megfagytam volna.

A Nevski-Prospektben Sakhalov ékszerárut ismertem, kinél boldogabb időkben gyakran karácsonyra és uj évi ajándékokra való értékes tárgyakat vásároltam. Gyémánt-inggombjaimat atyám születésnapjára szintén Sakhalovnak üzletéből vette 1000 rubelért, s így azt hittem, hogy eladásuk körül nehézség nem fog felmerülni.

Midőn a fenyesen kivilágított boltba léptem, az egyik segéd, ki elhanyagolt külsőm után itélve koldusnak nézett, ki akart lökni, Sakhaloff pedig egy kopékát dobott kalapomba.

Ugyan Sakhaloff, nem ismer már? — kezdém remegő hangon — én Zuboff Alexej vagyok, és üzleti dologban, nem pedig koldulni jöttem boltjába.

Az örmény kereskedő savanyu mosolylyal irodájába vezetett.

— Nos, mit akar, — kérde durva hangon, — csak gyorsan, mert nem érek rá. Annnyit azonban előre is mondhatok, hogy pénzt nem adhatok, sem kölcsön, sem ajándékban, mert az elveim ellen van, s aztán annyian fordulnak hozzám segítségért, hogy igazán nem tudom, kinek adjak először. Látom ön is pénzért jött. Ime, itt egy rubel, s aztán isten hírével.

E hosszas tiráda után legjobb szerettem volna a boltból kiszaladni, de pénzre szükségem lévén, el kellett tűrnöm a nyomorult fickó henezségeit.

— Nem ugy uram — felelém erős hangon, — én sem kölcsönt, sem alamizsnát öntől nem kérek, hanem ezt a három inggombot akarom eladni, melyeket atyám ezeltől egy évvel számomra itt 1000 rubelért vásárolt.

A piszkos örmény elővette szemüvegét s miután a gombokat darab ideig ide-oda forgatta, végre azzal állt elő, hogy a gyémántok ki lettek cserélve, s így legfeljebb 100 rubelt adhat értük.

Jól tudva, hogy más helyen legfeljebb rendőrt szólítottak volna, ki előtt aztán tulajdoni jogomat be kellett volna bizonyítani, a kinált 100 rubelt zsebre rakva, szó nélkül eltávoztam.

Mindenekelőtt kopott kabátom helyett más tisztességes öltönyt vásároltam s rövid ebéd után egy kis fogadóban éjjelre szobát rendeltem magamnak.

A szent-pétervári rendőrség leginkább a fővárosba érkező idegenek felügyeletével foglalkozván, másnap már megidézett. Hosszasz fagatás után tudtomra adottok, hogy nyolcz napnál tovább nem szabad a fővárosban maradnom, ha csak valaki értem kezességét nem vállal.

— Hát ha nem találom kezeset? — kérde a rendőrtisztőtől.

— Akkor mint csavargót eltoloncozoztatjuk hazájába.

— De hova kérem? — hiszen falumból megavval utasítottak ki, hogy a községben maradnom nem szabad.

— Akkor majd a kényszeroldozó-házba szállítjuk — volt a kecsesgőz válasz.

Az utcán egyszerű ruházatom miatt senkinek sem tűntem fel, s így az egész napot a különféle mütárlatok és muzeumok szemlélésével töltöttem. Este fáradtan kis szobámba vonultam vissza.

Már az ötödik nap reggelre virradt reám, a nélkül, hogy helyzetem valaminek változott volna. Délben egy harmadrendű étterembe mentem, hol oleső pénzért elég jó ebédet kaptam. A szomszéd asztalnál két tengerész-altiszt ült, kik vigan poharazva mulattak. Bennem idegent, vagy rendőrkémet véltek látni, mert a fiatalabb altiszt hallgatásra intette társát, ki tiltott dalokat énekelve, «a fiatal Oroszország» vezérférfiait éltette.

Már régen tudtam, hogy a hadseregben az elégtelenség elemek nagy számmal vannak, de

arról fogalmam sem volt, hogy a veszélyes áramlat már az alsó rétegekre is kiterjedt.

A naponta növekedő mozgalom, melynek elnyomása soha sem fog sikerülni, csak a mostani ferde rendszer kifolyása.

— Iglyek egyet velünk a császár egészségére, — kezdé a fiatalabb altiszt, valószínűleg azért, hogy kitudja, miféle emberrel ül egy szobában. — Éljen a császár — vizionzám helyemről felkelve, — de bocssásanak meg uraim, ebéd alatt nem szoktam inni, különösen égett bort.

— Hé, korcsmáros — veté közbe az idősb altiszt, — egy üveg pezsgőt, francia pezsgőt s három poharat, gyorsan. Ezt tán csak nem utasítja vissza?

Nehogy az a nélkül is felhevült emberekkel bajba keveredjem, asztalkukhoz ülve, részt vettem a pezsgő fogyasztásában.

Már négy vagy öt palack nyakára hágtunk és szerencsétlen helyzetemet elfelejtve, régi jó kedvem is visszaszótt.

A két altiszt hosszú tengeri útról visszatérve, egy évi szabadságra indult Odesszába.

Gazdag szülők gyermekei voltak, s habár csekély készletségüknel fogva arra nem igen számíthattak, hogy béke idején tisztis rangra előléptetessenek, sorsukkal meg voltak elégedve.

Sorsom iránt nagy érdeklődést mutattak; s végre azt tanácsolták, hogy legjobb lenne, ha mint önkéntes a hadseregbe lépnek.

Az eszme már többször megfordult bennem, de ha arra gondoltam, hogy azoknak ajánljam életemet, kik szegény atyámmal oly ember-telenül bántak, felforrt bennem a vér, és szándékomat semmi áron sem akartam végrehajtani. Most azonban átláttam, hogy helyzetemben nem igen marad egyéb hátra, már csak azért sem, mivel tekintettel nagynéném gyalázatos bánásmódjára, az egész városban kezeset csakugyan alig találtam volna.

Másnapra ugyanoda találkoztam ígérve, jószívű uj barátimtól elbucsztam.

Karácsony ünnepe volt. Az utcákon minde-nütt csakugy hemzsegett a sok jókedvű nép, én pedig azt képzeltem, hogy köztük csak magam vagyok szerencsétlen és elhagyatott, habár e nézet bizonyára nem volt egészen helyes.

Egyenesen a testőr-lovas-laktanya felé vettem utamat. A rengeteg épület kapuja előtt zenekar játszott és a tisztiek vigan csevege szemlét tartottak a sok csinos nő felett, kik a téren fel és alá sétálgattak.

Midőn a laktanyába léptem, az őrt álló dragonyos egy altisztet szólított elő, ki, miután elmondta volna, hogy mily járásban vagyok, a napos-tiszthez kísért.

— Bizonyosan rossz fát tétél a tűzre, — kezdé a mogorva képu tiszt — hogy önkényt katonának akarsz beállni.

Minden válasz helyett utulevelem mutattam elő, melyben, a miként már emlitem, nagy betűkkel ki volt írva, hogy a halálra ítélt Z. felségáruló fia vagyok.

— Tehát más baj van a háznál — folytatta gunyosan nevetve a tiszt. — Alig hiszem, hogy az ezredes felvegyen, mert az efféle madaraknak amugy is bővíve vagyunk, kiktől a jölelkű katonát nem hall, és nem is tanul. Egyébíránt mégis be foglak jelenteni, mert szálas, derék legényekre, minő te vagy, az ezredes jó szemmel szokott nézni.

Rövid idő múlva az ezredes előszobájában voltam, míg a tiszt rólam jelentést tett.

A teremben többen lehettek, mert eleinte halk beszélgetést, utóbb aztán hangos nevetést hallottam.

Az ajtó kinyílt és egy őszbe vegyült kozák törzstiszt jött ki az ezredessel, utánuk pedig vezetőm.

— Hiszen ezt a fiut ismerem, — kezdé az öreg alezredes, — sokat voltam atyja házában Právionkán, kár érte, hogy ily véget ért.

— Nos fiu — folytatta most az ezredes, ki azalatt tetőtől talpig megnézett, — hát katonának akarsz lenni? Ez nem neked való élet; jobb lesz, ha más foglalkozás után nézel, mert itt nincs tekintet holmi elzúllott urak gyermekeire. Ha egyébíránt számot vetettél magaddal, beállhatsz ő felsége dragonyosai közé.

— Ezredes ur, — válaszolám majdnem siránkozó hangon, — nincs mit keresnem egybűt, és ha már szolgálnom kell, ugy katonának akarnék lenni.

herceg mellett volt első segédtiszt, 1873-ban pedig mint ezredes a 14-ik honvéd gyalogdandár parancsnokságát vette át, folytatván az állásában is a lovasság emelését illető működését. 1874-ben mint dandárnok a lovassághoz ment át széles hatáskörrel. Ez időben kezdődött a honvédlóvasság gyökéres szervezése, s Henneberg neve egybeforrt a fiatal hadsereg erősödésével. Legujabban is fontos intézkedések keresztülvitele várt rá, új 20 lovas század életbejuttatása, tisztekkel, lovakkal való ellátása, egyáltalában az elhelyezési munkálatok, melyekről az új törvényjavaslat intézkedik.

Figyelme minden legkisebb intézkedésre kiterjedt. Azt lehet mondani, hogy a honvéd lovasság minden egyes ügyét — szervezésétől a mai napig — annyira ismerte, hogy mindent a legnagyobb könnyűséggel intézhetett. Váratlan halála oly helyet hagyott üresen, melyet nehéz betölteni.

ANGYELICS GERMÁN.

(1822—1888.)

A magyarországi görög-keleti szentegyház főpapja, Angyelicus Germán karlóczai érsek-patriarkha e hó 8-án virradóra kiszenvedett. A hír nem jött váratlanul. A tisztes egyházfő már két év óta nagy fokú ideggyengeséggel szenvedett, mely ellen hiába keresett orvoslást a Riviera nyílt levegőjén, Korfu meleg éghajlata alatt s a fruska-gorai zárda falai között. Az az ellentét, melybe híveinek egy része helyezkedett vele, csak fokozta baját, a melyhez az utolsó nyár óta még gégesorvadás is járult, mely a hatalmas athléta természetű férfit végképen megtörite.

A megboldogult patriarkha nemcsak mint a szerb egyház feje, de személyi ritka tulajdonainál s szellemi tehetségeinél fogva is kiváló egyéniség volt e hazában. Buzgó papja vala egyházának, lelkes fia annak a nemzetiségnek, a melyhez tartozott, s a saját példájával mutatta be, hogy ez az igaz magyar hazafisággal nem ellenkezik. Több mint negyven évet töltött a görögkeleti szentegyház szolgálatában, fölemelkedvén a legmagasabb pofezra, melyet ez hazánkban nyújthat, de soha a közös haza érdekeivel összefüggésbe nem jutott s épen azért bírta oly osztatlanul a jó hazafiak tiszteletét s talán azért is vonta magára azok gyűlöletét, a kik a viszály magvait hintették.

A szerbek Angyelicset mint kiváló tudóst, nagy szónokot és az 1865-iki szervező szerb kongresszuson az autonomia legbuzgóbb előharcosát tisztelték, s csak akkor fordultak el sokan tőle, midőn az egyházi ügyekben a hierarkhia túlsúlyának biztosítására kezdett törekedni, s mikor 1882-ben nem a kongresszus választása után, hanem az uralkodó teljhatalmából eredő kinevezés által a karloviczi érsek-patriarkhai állást elfoglalta. Ekkor idegenkedtek el tőle nem csupán világi híveiből is sokan, de még nem egy püspöktársa is. De ő a vele született szívóssággal megmaradt álláspontján s inkább kívánt megtörni, semhogy meghajolni.

Angyelicus Germán 1822. aug. 10-én született Karlovczán, hol atyja az ottani székesegyház lelkésze volt. Még alig volt hét éves, mikor árvaságra jutott s az időtől kezdve nagybátyja Seroglucis ügyvéd vette gondozása alá, s ennek gondnoksága és támogatása mellett folytatta iskoláit. A gimnáziumot Karlovczán, a filozófiát Budapesten, a jogot Sárospatakon végezte és 1845-ben, tehát 23 éves korában kitűnő sikerrel tette le az ügyvédi vizsgálatot. A gyakorlatot a jogi téren legelőször Gyurkovits udvari tanácsos mellett végezte, ki akkor a Szt. István koronájának területén lévő 6-hitt görög iskolák főtanfelügyelője volt. Azonban Angyelicus nem nagy kedvet érzett az ügyvédi pályá iránt, s daczára, hogy fényes hivatali állásokra lehetett kilátása, mégis lelépett a jogi pályáról s 1848. évi május hó 20-án pappá lett. Nemcsak *Rajacsics* patriarkha diákonnak nevezte ki Trieste, hol két évig maradt, s 1850-ben Karlovczára hívták, s ott a patriarkha mellett segédkezett, s egyúttal a karlovczai gimnáziumban tanította a latin és görög nyelveket. 1853-ban

arkhidiákon s a konzisztorium titkárra lett, majd 1865-ig tanár a karlovczai papnöveldeben. Rajacsics nagyra becsülte Angyelicus tudományos képességét, s 1868-ban a papi főlebbezéséknél az előadói tisztet reá bízta, 1861-ben protosingel, 1864-ben arkhimandrita és a karlovczai gimnáziumi védnöke lett. 1867-ben a bácsi püspök megbízottjává nevezték ki, s ez állásában szerzett érdemeinek elismerésül kapta 1869-ben a 3-ik osztályú vaskorona-rendet.

Már 1861-ben megkezdte harczát a Miletics-féle Omladinával. Szerémmegye közgyűlésein, majd mint a zágrábi országgyűlés jegyzője 1861-től 1867-ig erőlyesen védelmezte és képviselte a szerb nemzet polgári és egyházi érdekeit, még pedig mindig tekintettel az államérdekekre.

Neki köszönhető első sorban, hogy Rajacsics halála után a kongresszus *Masirievics* választotta patriarkhának. De Masirievics nem bírt elég erélylyel, hogy a Miletics-párt ellenében sikeres harczot vívjon, s e párt nem átalította az egyház fejedelmét durva módon fenyegetni, sőt még életét is veszélyeztetett elkeseredett ellenségei. A patriarkha 1870. évi január 19-én szív-bajban meghalt. A patriarkhatus ügyeit Stojkovic püspök vezette, s ez alatt jó dolga volt a Miletics-pártnak, és sikerült ennek megteremteti azt az egyházi alkotmányt, mely magának az egyháznak is sokat értett. Angyelicus az ez időben vívott küzdelmekben néhány követőjével kiesiny, de erőlyes ellenzékét képezett, mely az úgynevezett «nemzeti párt»-nak utjában állott, mikor az politikai és egyházi fölforgató terveit keresztül vinni akarta.

1872-ben Angyelicset a zsinat bácsi püspöknek választotta meg, s 1874-ben ez állásba beiktatták, míg végre 1879. évi december 11-én Ivackovics patriarkha nyugdíjaztatása után a patriarkhatus adminisztrátorává nevezték ki.

Két évi adminisztrátorsága után 1882-ben, mint érintők, a magyarországi szerb egyház fejének nevezte ki az uralkodó, egyúttal a vaskorona-rendet s a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot is reá ruházván. A főrendiház ülésein betegségé előtt többször lehetett látni az öles természetű, igazi egyházfejedelmi arcú, szép hosszúszakállu férfit, ki gazdag ornatúsbán v festő esztétére volt érdemes. Az utóbbi években már nem mutatkozott. Az egyházában kitört viszály mélyen keserítte. A kik pártot útítottak ellene, odaig mentek, hogy elmozdítását követeljék a királytól s az 1886-ki kongresszuson még személyes bántalmazásoktól sem kímélték tisztessz ősz fejét, de semmi sem volt képes eltéríteni az iránytól, melyen haladott, melyhez hű maradt folyvást, haláláig.

A KISDEDNEVELÉSI KIÁLLÍTÁS BUDAPESTEN.

A jövő 1889. év nyarának derekán oly kiállítás nyílik meg fővárosunkban, mely méltán érdekelheti a magyar közönséget, különösen a szülőket; hiszen mi van e világban, a mi közvetlenebbül érdekelné, foglalkoztatna, mint kedves kis gyermekeink testi és lelki jóléte.

A kisdednevelés reformjával külföldön már sokkal régebben és behatóbban foglalkoztak, mint nálunk, hol a kisdedóvodákat kivéve, melyekben mi előztünk meg sok más országot, csak az újabb alkotmányos korszak kezdete óta történt e részben gondoskodás gyermekkeretek, menedékhelyek és más ilyenmű intézetek nagyobb számban alapítása által. Különösen Anglia és az éjszak-amerikai Egyesült Államok azok, a melyek a kisdednevelés ügyére kiváló súlyt fektetnek s népeiknek büszkesége a szép baby; sehol a világban nem találkoztunk oly sok egészséges, fürgő, piros-pozsgás apróságokkal, mint ez országban, mi természetesebb tehát, hogy e két országokban született meg a gyermek-kiállítások és versenyek eszméje is. Mindenki hallott bizonyára már a «Baby-show»-okról, kisded-kiállításokról, melyek majdnem évenként megújulnak ugy Angliában, mint Amerikában; ilyenkor csinosan és czélszerűen öltöztetett, jól táplált, nevető, szép babok egész seregét lehet együtt látni s későbbi korban is hivatkoznak az elért sikerekre; példa reá a lapokban nem rég megjelent amaz érdekes tudósítás, mely a szépségversenyekről szólva fölemlíti, hogy Illinoisban, Amerikában a szépségverseny első díját

ugyanaz a hölgy nyerte el, ki husz évvel ezelőtt a kisdedkiállításnál szintén az első kitüntetésben részesült.

E fajta kiállítások nálunk még igen sok akadályra találának; részben egészségi okoknál fogva nyilatkoznak ellene az orvosi szakkörök, részben azért mert sok embernek véleménye, hogy emberi méltóságunkat, mintegy lealacsonyítjuk az által, ha gyermekeinket mint valami tárgyat vagy állatot közszemlére kiteszszük, — egyszóval arisztokratikus nép vagyunk, felsőbb lényeknek tartjuk magunkat! A jövő nyáron Budapesten megnyitandó kiállítás nem is ilyenemű akar lenni. Czélja nem maguk a gyermekek, hanem inkább a gyermeknevelésre vonatkozó eszközök és tárgyak bemutatása. A rendezőbizottság terve az, hogy mindinkább feltüntesse, miként lehet észszerűen s egyszerű eszközökkel, testileg és lelkileg épségben nevelni fel a gyermeket, legzsengőbb korától fogva a hetedik évig, mikor azután ugyis nagyrésztben az állam veszi ki kezzeink közül gyermekeink vagy legalább is fiaink nevelését.

Még kevés kisdednevelési kiállítás volt eddig Európában. A világkiállításokon mindig voltak ugyan pedagógiai szakosztályok, melyeken a kisdednevelésnek is, volt némi tere, sőt a bécsi világkiállítás 1873-ban a «Kleinkinder Pavilon» czélszerű berendezése által vonta magára a figyelmet; de mindezen alkalmakkal sokkal több súlyt fektettek a kisdedek testi, mint lelki nevelésére, pedig mi tagadás benne, meg a legnagyobb tudós is, többet tanul, bár öntudatlanul, születésétől fogva a hetedik évig, mint attól fogva egész haláláig.

A folyó év tavaszán az osztrák fővárosban létesítették az első gyermek-ápolási és nevelési kiállítást. Kerete azonban ugyancsak szűkre volt szabva. A tárgyak minden pedagógiai rendszer nélkül, vásárszerűen voltak felhalmozva; de azért még sem tagadhatjuk meg a rendezőbizottságtól a kezdeményezés érdemét. E kiállítás nagyobb körben keltett érdeklődést és anyagi eredménye is kielégítő volt.

A budapesti kiállítás eszméje a Mária-Dorothea-egyesület körében merült fel s anyagi nyeresége s jótékony egylet alapítókének szaporítására fog fordíttatni. Az egylet tagjai mind lelkesen karolták fel a kiállítás ügyét s menten hozzá fogtak a munkához, maguk közt felosztva a teendőket. Csakhamar tekintélyes összeget irtak alá biztosítékul, mely a kiállítás első szükségleteit fedezze egy, hogy azon esetre, ha a kiállításból jövedelem nem volna is, a mi fel sem tehető, az egyletre a vállalatból anyagi kár ne származzék.

A második lépés volt a kiállítás számára oly elnököt nyerni meg, ki széles körökben képes és hajlandó a gyermeknevelési kiállítást népszerűvé tenni és iránta lelkesülést ébresztetni. Az elnököt sikerült gróf Károlyi Sándorné személyében találni meg, ki mint a gyermekmenhely nagy-érdemű elnöknője ez irányban már évek óta oly sikeresen működik.

A kiállítás előmunkálatain egy nagy bizottság s négy osztály fáradozik; nevezetesen: *orvosi, irodalmi, ipari és nevelési* osztály. E beosztásból kivehetjük, hogy a rendező bizottság a kisdednevelési szakmába vágó minden kérdést bele igyekezett vonni a kiállítás körébe, különös súlyt fektetvén arra, hogy iparosaink kitégyenek magukért és hogy megmutassák, meg ép oly tartós és czélirányos játék- és tanszereket tudnak kiállítani, mint külföldi társaik. Mert bár e kiállítás országos jellegű lesz, azért a külföldi czikknek még sem zárhatnak ki, annál kevésbé, mert aztálta, hogy külföldön készült, czélszerű és öleső tárgyakat is kiállításra bocsátanak, hazai iparosainkat versenyre buzdítják, hogy mielőbb elérje munkájuk azon fokot, melyen azután bátran kiálljanak a küzdterre s minél előbb fölöslegessé tegyék reánk nézve a külföldi czikkeket.

Az *orvosi* szakosztály ez ideig a legtöbb eredményt bírja felmutatni. Ez osztálynál már számos külföldi czég jelentette be közreműködését, és a gyermek-tápszerek, melyeknek tulnyomó része e hazán kívül készült, — bár itt is ép oly ölesön s jól volnának előállíthatók, nagy mennyiségben lesznek közszemlére kitéve.

Az *irodalmi* bizottság egyik főfeladata az, hogy a kisdednevelésre vonatkozó műveket és a gyermek-irodalmat összeszedje s mintegy irányt adjon az anyáknak, miként bánjanak kisdedeikkel. Nem egyszer halljuk a panaszt, hogy nincsenek

A kir. gymnázium épülete.

HUNFALVY JÁNOS HÁZA BUDÁN A HUNFALVY-UTÓZÁBAN.

szép magyar képeskönyvek; gyermekversek, stb. Dehogy nincsenek! csak keresnünk kell. Hát nem vetekedhetnek akármely külföldi gyermekíróval a Győry Vilmos, Szász Károly, Pósa Lajos vagy Vargha Gyula kedves zengésű dalai?

Vége a *kisdednevelési bizottság* körébe tartoznak a gyermekkeretek, bölcsődék, árvaházak, lelencházak s hasonló nevelő- és tanintézetek.

Mind ezekből látjuk, hogy ezen kiállítás társadalmunk minden rétegében érdeklődést keltet. Minden szülő, legyen az gazdag vagy szegény, a tanító és tanítónő, az iparos, sőt még a gyermek maga is, mindannyi fog itt találni olyat, a mi érdekli vagy mulattatja, sőt reméljük, hogy sikerülni fog a kiállítást olyképen rendezni, hogy bárki is szívesen töltsön ott néhány órát s élvezettel gondoljon vissza a tarka, változatos képre, mely ott szeme elől táru.

Ezért kérjük mindazokat, kik e magyar hazában a kicsinyeket szeretik, vagy a tárgy iránt érdeklődnek, vegyenek részt e kiállításban mint közreműködők, kiállítók vagy szemlélők; figyelmüket s idejüket bizonyára nem méltatlan tárgyra fordítják.

HAMPELNÉ PULSZKY POLYXENA.

HUNFALVY JÁNOSRÓL.

Pár nappal ezelőtt temettük el a magyar földrajzi tudomány megalapítóját s haláláig mindig legkíválóbb mesterét. Ha talán részben túlzott állítás is az, a mit egy külföldi életrajzírója már évekkel ezelőtt mondott Hunfalvyról, hogy t. i. «minden, a mi Magyarországon a földrajz terén történt, Hunfalvy nevével áll kapcsolatban»: tény, hogy Hunfalvy e téren kiváló szerepet játszott, sokkal nagyobb, mint bárki más. Harminez évet szentelt hosszú életéből ennek a tudománynak, miután már számos rokontudományban jártasságot szerzett s ezt a harminez évet fáradszátlan szorgalommal használta fel. Ő volt a földrajz első tanára a magyar egyetemen, ő alapította az első magyar földrajzi társaságot, melynek haláláig, 16 hosszú éven át, buzgó elnöke volt, ő képezte ki a földrajz tanárait, ő bírálta meg az akadémiai, a Franklin-társulatnál s más helyeken az új földrajzi műveket, a közoktatási tanácsban, a főváros tanügyi bizottságban kezén mentek át a földrajzi tantervek, irt földrajzi tankönyveket a különböző iskolák számára, megírta és pedig nemcsak magyarul, de a külföld részére német nyelven is, az első nagy és diszesen illusztrált honismertető munkát Magyarországról, résztvevőt minden földrajzi és etnografiai irodalmi vállalatban hazánkban, számossé s tárgyra vonatkozó népszerű és tudományos értekezése jelent meg, s élete végén egy nagyszerű

követel hívótól, megmentette őt az egyoldalú felfogástól; az a szeretet, melylyel az anyaföld szépségeit tanulmányozta, szeretetet árasztott el szívében s nemes érzelmekre fogékonyvá tette elméjét; eszményi gondolkodása, a működésén előlő élető melegség magasra emelték.

A magyar művelődéstörténelem csodákat tud beszélni egy Horváth Istvánról, kinek irodalmi s tudományos működése ma már csaknem teljesen elavult, nézetei részben neveléségek s ki mindamellét nagy szívének egész melegt át tudta plántálni egy ifjú tudós nemzedékre, mely szeretettel és lelkesedéssel művelte hazája múltjának kikutatását. Előző az idő, midőn Hunfalvy-nak hasonló csodás hatása tehetségesebb tanítványaira szintén nyilvánvalóvá lesz.

Igénytelen külsejű ember volt, még hangjával sem imponált, kiejtésében volt valami idegenszerűség, előadása sokszor akadozó, sokszor nagyon száraz vala: de volt előadásában valami melegség, mely meggyőzte hallgatóit, mennyire érzi, hogy hivatást teljesít. Tanár volt isten kegyelméből, ki katedrájának szűk határain túl is magához vonzotta tehetségesebb tanítványait, ki nem kegyesen nyújtotta a buzdítást és utbaigazítást a hozzáfutóknak, de maga kereste fel az ifjakat, hogy felemelje őket, hogy lelkesítse a nehezebb, de gyönyörtadó munkára.

És előző az az idő, midőn az ifjak, kik a nemesek emléket kegyelettel ápolják, felkeresik a főváros egyik félreeső részében azt a kis házat, abban az utcában, melyet polgártársaink elismerése róla már életében Hunfalvy-utózában nevezett el, s annak kertjében és udvarán feltalálják halottunk nemeslelkűségének egy más jellemvonását is, azt a sok száz fát, melyet a munkával elhalmozott és oly sokat alkotott tudós sajátkezűleg ültetett, azt a méhest, melyet oly gondnal maga ápol: egy példás családi kör emlékeit. Nagy tudós lehet, ki vaskos köteteket ír, kiváló polgár, ki a közügyben irt hagy maga után, jeles tanár, kinek emléke tanítványai szívében hosszasan él: de nem lehet nemes ember az, a ki nem szereti a természetet, s a ki, ha teheti, sem tud kedélyes otthont alkotni önmagának.

Nagy férfakkal gazdagon áldott meg bennünket e században szerencsés végzetünk. Európa nemzetei közt kevés van, mely aránylag oly sokkal dicsekedhetik. Első rangu politikusaink, lángeszű költőink, nagy művészeink fényes nevei mellett Hunfalvy kisebb köre hat bizonyosan. De nem vagyunk s nem lehetünk soha oly gazdagok, hogy az ő élete és működése homályba boruljon. S ha megemlékezünk a kiváló tudosról, jusson eszünkbe a nemes ember is s hullasunk egy könnyecpet emlékére. Megérdemli.

GYÖRGY ALADÁR.

A «HÁZ».

II.

A magyar parlament legnagyobb része a nemesi kuriákból kerül ki. A megyei zöld asztal, melynek posztóján most már nagy lyukakat ütött az idő, adja a képviselőház háromnegyed részét. Az ügyvédek, a hogy nevezni szokták, «a nagyszájú kaszt»-ból szintén sok kerül be, de az *olombánya* is csinos kontingenst szolgáltat.

Nem olyan olombánya ez, mint az oroszoké, Szibériában. Oroszországban odaviszik a politikusokat, Magyarországon onnan hozzák. Mert a mi olombányánk a nyomda, a hol azok az apró olombetűk állnak, szépen egymás mellé rakott fiókban, azok az *olombetűk*, melyek az egyedüli hadserege voltak ennek az országnak sok ideig.

A Ház tagjai közül azokat mutatja be a «Vasárnapi Ujság» e csoportban, a kik a szerény

szerkesztőségi asztalok mellől kerültek be ide a parlament zöld bors padjaiba.

Itt van mindjárt elsőnek *Csernátóy Lajos*. Halovány, szellemes arc, némi kesernyés árnyalattal az ajkak körül.

Hatalmas judicium, imponáló férfias egyéniséggel. A miniszterelnök rendületlen barátja.

A pártban nagy tekintélye van, a kormánynál nagy befolyása. De az egyiket nem kereste, a másikat nem használja.

Szemén zordonan villog örökké a monokli. Szavaiban, ha polemizál az ellenzékkel, (a mit igen ritkán tesz), maró lug van, „hires” „Rovás”-ában (e cím alatt ír a „Nemzet”-be elmés, szatirikus apróságokat), csipős méreg van, de alapjában olyan szelíd, mint egy bárány. Szíve a vastag kéreg alatt mélyen belül lágy és forró.

Mikor a legépebb cikkeket írja otthon „angol királynői” szállításán, egy-egy gyilkoló ötletnél egyszerre letekeri a tollat, rohan a csipogó madarait megetetni.

Egy-egy közbeszólása a „Ház”-ban néha többet ér, mint sok ugynevezett nagyszabású beszéd; egy-egy aperçu-je a folyosón némelykor megfordítja a hangulatot.

A „korruptziós” Tisza-kormány első oszlopa, de kinek öreg napjaira is dolgoznia kell, hogy csekély szükségleteit fedezhesse.

Egyetlen luxusa: a kendermag, a mit a madarai felesznek.

A másik nagyhatalom a pártban *Falk Miksa* nagyerejű lapjával, a „Pester Lloyd”-dal a háta mögött.

De ő a Lloyd nélkül is a legkiválóbb államférfiaink közé tartoznak. Tekintélyének gyökerei pozitívabb talajon vannak, s messze nyulnak. Már ő hires ember volt, mikor a mostani miniszterek neveit nem is ösmerték.

Nem a „Lloyd” tette őt nagygyá, de a „(Fk.)” cikkek a „Pesti Napló”-ban. Ragyogó publicistikai talentum, nagytehetségű politikus. Némelykor félelmetes is.

Mióta öregszik, kevesebbet ír és kevesebbet beszél. De nagy pillanatokban előjön az öreg és hatalmas tollát megvillogtatja.

Az újságírók közé számítjuk *Horváth Gyulát* s, a Ház új alelnökét. Mert azért, ha valaki nem volt soha szabó-inas, de tud kabátot varrni, miért ne tartoznék a cselhébe?

Az írás mesterségét, igaz, meg lehet tanulni is, de jól mondja *Eötvös Károly*, hogy többet ér a rátermettség. Mert ha valaki kiskorától kezdve arra adja magát, hogy egereket fogdosson, bizonyos idő múlva némi ügyességre viszi azt is, de a kitanult mesternél mégis mindig ügyesebben fogja el az egeret egy tanulatlan macska.

Horváth szépen ír, coloritál; a nyelv egész klaviatúrán tud játszani. Judiciuma éles. De ötletekben annyira gazdag, hogy ezek némelykor elterelik a tárgyilagosságtól.

Ugyanezt mondhatni a beszédeiről is. Előadása azonban szokatott, kissé terjengős, de nem kellemetlen.

Egész lénye eredeti és vonzó. A hatalmasokkal szemben túlságosan erős, az elnyomottakkal szemben túlságosan gyenge. Szókimondó és merész. Együtt repül ugyan a seregélyek csapatával, de egy vonallal mindig följebb náluknál.

Egyébiránt megadom hozzá az egész receptet a szakácskönyvek mintájára:

* A képviselőház többi tagjait is csoportokra osztva fogjuk bemutatni a „Vasárnapi Ujság”-ban, külön a jogászokat, a papokat, a fiatalokat, öregeket, stb.

M-től K-n.

A KÉPVISELŐHÁZ BALOLDALI KARZATA.

„Törj össze finom porrá egy forradalmárt, egy galambot, egy hőst, egy szeszélyes asszonyt, egy bölcsöt, egy naiv poétát, egy közönséges mame-lukot, egy könnyelmű gavallért, egy középkori zsarnokot és egy modern philanthropot, végy mindenikből két unciát, szitáld meg, gyúrd össze és megkapod Horváth Gyulát.”

A KÉPVISELŐHÁZ ELŐCSARNOKÁBAN.

Hegedűs Sándor még a fiatal generációhoz tartoznék éveire nézve — de a parlamentben öregnek számít.

A pénzügyek labirintusában ő a Ház kalauza. Gyors esze, alapos készsége csaknem nélkülözhetlenné tette.

Annyit dolgozik, mintha ezer keze volna. Míg az előadói széken ül s figyel a beszédekre, mellesleg még vezércikket is ír a „Nemzet”-be hihetetlen gyorsasággal. Közbe azonban ráér diszkurálni a körülötte állókkal.

Jellemzőn mondta rá valaki:

— Ha Hegedűsre bízta volna a teremtés munkáját, hat nap helyett megcsinálta volna négy óra alatt.

Miskolc városát a csizmadiaiak lakják. Már *Deák Ferencz* is „csizlik város”-nak nevezte, de a követjeit ügyesen válogatja meg. Mert a csizmadiaiak mindig jó politikusok voltak.

Vadnai Károly egyike a Ház legokosabb szónokainak.

Pompásan tud polemizálni. Hangja nem erős, de jól beosztja.

Annál erősebb a tolla, — de azt nagyon ritkán koptatja a politika szolgálatában.

Ha szeretné a tarka koczás kabátokat, a jövődö intendáns látnák meg benne a távol ködében fürkésző szemek.

Gyorsan csinált magának parlamenti rangot *Visi Imre*.

Szeretreméltó, eleven ember, bozontos hajjal, nagy, értelmes dióbarna szemekkel.

Rajongva szereti Tiszát. Vele él, vele érez, vele gondolkodik.

Lassankint egész világa asszimilálódott a miniszterelnökével.

Míg Tisza belügyér volt, Visi is belügyér volt. Most, hogy Tisza átvette a pénzügyminiszteri tárczát, Visi is a szeszadó és a regále szövénnyébe hatolt, s meglepő az az érzék és instinctus, melylyel a tanítvány belleilleszkedik a mester gondolatvilágába.

De Visi e mellett önálló tehetség, eredeti és üde. A mi nagy dolog parlamentünkben, hol a java szónokok is chablonra dolgoznak.

Mint hirlapíró a „Memor” álnevet használja a „Nemzet”-ben, eleven verve-vel, erős polemikus érrel irt cikkek alatt.

Jó név ez neki, a ki arról nevezetes az irodalomban, hogy minden tizenöt év óta megjelent cikkekre emlékszik. 1870 óta minden szónokról tudja, hogy mikor és mit beszélt.

Rémítő sors. Egy ember, a ki nem tud felejténi.

A „Ház spanyolja” *Bek-sics Gusztáv*. Falk és Kaas mellett a legelevenebb publicista.

Igazi spanyol; heves és szenvedélyes. Fejében dübörögnek az ideák.

Lázbán ír s pennájából szingazdag pompában ömlenek a gondolatok. Szinte sisteregni látszik némely mondata, olyan tüzes.

Beksicset a természet a szélsőbali padokba szánta, de ő maga a jobboldalra ült, a hol csend és pihenés van, a hol a „generalis” gondolkodik mindenki helyett.

Kivált forradalmi időkben volna elemében, nagy, nemes eszmékért rajongó lelke ekkor lövelné kedvvel lángját.

... De forradalmat már még sem lehet csinálni a kedvéért.

Ha *Bek-sics* a Ház spanyolja, a ki Cid mézét szította és a Castelar Emil tejét szopta fiatal író korában: *Asbóth János* „a Ház angolja”.

Nem azokból az angolokból való, a kik soha se látták Angliát, hanem minden beszédjükből rá hivatkoznak, sem nem azokból, a kik egy-egy országot választanak maguknak s unos-untalan azzal példálózna (ahogy némely ember a szomszéd asszonynyal a saját feleségének), hanem egy tökéletes angol, annak phlegmájával, merev, hideg magatartásával, hogy mellette az igazi angol is csak utánzás.

Asbóth szép készséggel jött a parlamentbe s logikus fej. Beszédeiben mindig van tartalom.

Ha szerencséje lesz, miniszterségre viheti.

Ha pechben lesz, főispánt csinálnak belőle *Krassónak*.

György Endre jobban hasonlít egy fiatal medvéhez, mint egy meglelt vasuti szakemberhez. A mi, tekintettel arra, hogy most sokkal kevesebb medve van már, mint vasuti szakem-

ber, csak előnyére válik a *György Endre* külsejének.

Asbóthnak olyan okos arca van, hogy még *Bismarck*nak is imponálna, *György Endré* ellenben olyan, hogy még *Luppa Péter* is kétszer magyarázna meg neki valamit, ha nem tudná, hogy az *György Endre*.

De ez a fej roppant csalóka. Éles, messzelátó elmének heja.

György Endre a diplomáciai pályára volna utalva, mert előtte nem gombolózna be annyira, tükörben tanult ravaszsággal, a többi diplomaták.

— *György Endre* ő exczellenciája előtt bátran beszélhetünk, — gondolnák magukban, — az úgy sem érti a dolgokat.

Csendesen pislogna apró serét-szemeivel és túljárna az eszükön.

De helyén van ő a Házban is, hol fényes sikereket ért el nemzetgazdasági tárgyú beszédeivel. Önálló véleménye van s férfiasan előáll vele. Azért nevezik „mérsékelt mame-luk”-nak.

Idáig érvén az olvasó, a hol az ellenzéki arczképek kezdődnek, szinte képzelem, hogy örül meg: — No hála istennek, hogy már elfogytak az okos emberek. A sok dicseret bizony unalmas volt, lássuk most a csipéseket.

Ohó! tisztelt közönség. Bennem is van tapintat. Darázs a darázsba fulánkot nem ereszt. Ha a harez mezejét írom le, hol sebet kapnak, osztogatnak, hol ádáz hévvel csatognak a fegyverek, ott az én tollam is hegyivel fog, de itt a „Vasárnapi Ujság”-ban, hova megtisztelés okáért válogatott össze a szerkesztő a tollforgató honatyákból húsz darabot (hagyván a többi ké-sőbbre), itt már nincs ellenség, s nem hogy rossz tulajdonságokat fognék rájuk (mert teszem azt én akárhányszor), még a meglevő hibáikat is takargatom. Azért hát ne tessék fészkelődni. Az okos emberek még el nem fogytak.

Itt van mindjárt egyiknek *Eötvös Károly*, a legjobb izü szónok a Házban, a kinek a szájából úgy csurog ki a jó magyar zamat és észjárás mint a színmez.

A Kossuth táborában ül, de csak két embert bámul a világon. Önmagát és *Deák Ferenczet*. A Ház legpompásabb adomázója. De ebben is ravaszko-dik. A *Deák* ötleteit elmondja magáé gyanánt, a saját ötleteit pedig a *Deák* szájába adja, a miért *Deák* valamivel kisebbedik, *Eötvös* pedig valamivel nagyobbodik. Így fogózkodunk a távolság. Fogy is, marad is.

Sokszor beszél hasból, de mindig nagy hatás-sal, élénk figyelem mellett, mert humorral, a legnemesebb oratóri ingredienciával csak ő rendelkezik és *Jókai*. Népszónoknak plane páratlanul áll az országban.

Mint a *Fiáth* főispán lelke, mely éjjelenként *Veszprém* és *Budapest* közt bolyong, úgy jár *Eötvös* örökké a népszerűség és gyűlölet két ezölöpe közt. Mire saktervédői voltát feledtette, — most újra a Doda-ügybe keveredett.

Kaas Ivor, a „belvárosi győző” egyik legnemesebb alakja a hirlapírói karnak.

Az övé a skriblerek szíve. Ő a „kapitány” közöttük.

Szeretreméltó és a mellett ragyogó publicis-tikai talentum, kit széles e hazában mohón olvasnak.

Dicsérni őt annyi — mint vizet hordani a Dunába.

Szidni annyi — mint összeveszni a közönséggel.

Egyetlen egy hibás dolga van: hogy ő fegyver-rezte fel — de csak parádés karddal — *Polonyit*.

Nem minden pártnak van olyan jó ideális em-bere, minő a mérsékelt, vagyis most már „köz-jogi alapon álló ellenzék”-nek *Kaas báróban*, de a szélső-bálnak van: *Törs Kálmán*.

Harmatos lyrai kedély. Csupa szelidség, csupa jóság. Kenyérre lehetne kenni, mint a vaját.

Azt hiszem, nem volna képes végig nézni, mikor a szakácsné a csirke nyakát leszeli, — de abba már beletörődött, hogy az elvtársak min-dennap a guillotinet emlegessék, és egy minisz-tert megegyenek „fölösztökömrre”.

Ő talán az egyetlen ember a házban, a kinek nincsen epéje és ellensége.

A hangja gyenge, de a logikája erőteljes; elő-adása kellemes, sympathikus, s olyan átlátszó, világos, a minő hőtiszta a karaktere.

Egy mosolygós alak jelenik meg néha (nagyon ritkán) a Házban és a folyosókon, mindig siet, mindig dolga van, mindig elmenőben dikurál. Az ismerősök körülötte, mögötte váltig sut-togják:

— Szerencsés ember ez a *Csávolszky*!

Igen, ez *Csávolszky*, a régi kedvelt skorpió. Most a „Magyar Times”, az „Egyetértés” meg-alapítója és szerkesztője.

Nábőbja az újságíróknak, kinek dolgaírói, emelkedéséről regélők szárnyal Bohemiában.

Leleményes és merész: a tenger fenekéről is előhozza olvasóinak az érdekes friss dolgokat.

Azzal nem törődik, hogy ez a tenger fenéke néha a belügyminiszter asztaliókjában, néha a király papirkosarában van.

Apponyi Albert közvetlen közelében, grófo-k-tól, báróktól körülveve ül ifjabb *Ábrányi Kornél*. Érdekes arczán mindig visszatükröződik a vita. Vagy nevet, vagy morog, vagy haragszik, vagy helyesel, de soha sem pihen. Zajos, nyug-talan, örökké mozgó elementum. Valóságos halcsik.

Roppantul tud nevetni — de nevetetni is.

Egy-egy kacagató ötlet, találó sziporka, szárnya kerekedik a folyosókon, a buffetben: ha utközben már elveszett volna is a gazdája, hát azt akkor bizonyosan a *Kornél* mondta.

Egyszóval: *Apponyi* vegyeskereskedésében ő és *Grünwald Béla* árulják az attikai söt.

Ábrányi másodsor képviseli a dédesdi kerü-letet. Kétszer beszélt, de mind a kétszer zajos hatással.

Bolgár Ferencz jeles képzettségű katonai író. Elég jögezim, hogy a parlamentben helyet foglaljon. De nehezen jutott volna oda, ha vélet-lenül le nem lö Bécsben párbajban egy ez-redest.

Azonnal híres lett Magyarországon.

A szélsőbaliak nem adnak egy vak lóért, ha *Szederkényi* mellé még egy olyan példányt kap-hatnának, a ki eleven embert lött valamikor, — de *Bolgár Ferencz* a habaréki padokra ült. Egy komoly katona nem mehetett oda, a hol a *Kom-játhy* pisztolyaival dolgoznak.

Ott ül *Grecsák* mellett, s csendes, rokonszen-ves modorával egy légynek sem vét. Legfel-jebb *Fehérváry* panaszkodhatnék, a kinek a ja-vaslatait piszkálja, kritizálja.

*Ugron Ákos*nál csak egy mégesebb „közbe-szóló” van még a szélsőbalon, a kinek a szemei zöld karikákat hánynak, mikor a fejét rázza a minisztereknek:

— Nem áll! Nem úgy van!

Finom alkatu, gentrys modoru fiatal ember, elegans mozdulatokkal.

Egy csöppet sem érzik rajta az újságszag.

Pedig ő is az ölbányából került ide: *Hoitsy Pál*, az „Egyetértés” vezércikkírója.

Künn a folyosón és még kijebb az életben egy végtelenül udvarias gentleman, a kitől soha nem hallani egy erős szót, előzekény, sőt ön-feláldozó. Mamelukoknak jó pajtása.

De bent a Házban valóságos sárkány, a ki rug, harap, kapál, sustorog, tüzet okádik.

Az ellenfél szónokait ingerli, megzavarja, s olyan alapos bősziúságot tud kifejtetni egy maga, hogy apródonként az egész balvidék kannibali gerjedelmekbe esik.

Hoitsy Pál nem pusztán hirlapíró, hanem mint természettudós is szép nevet vívott ki magának. A szélsőbal szónokai közt pedig az első helyek egyikét foglalja el.

Szederkényi Nándor mint hirlapíró és mint szónokot kell jellemeznünk.

Mint hirlapíró merészen ír és olyan sötéten színez, hogy a ki olvassa, nem tud utána aludni.

Mint szónok, olyan bágyadtan és monoton hangon beszél, hogy a ki hallgatja, nem tud mel-lette ébren lenni.

A kis Erdélynek is van egy ügyes hirlapírója a honatyák közt. *Bartha Miklós*, a ki nagy ver-ve-vel ír.

Egy-egy suhogó cikke átveri magát a Király-hágón s kézről-kézre adják a klubokban, a ka-szinókban, mint a régi időkben, mikor még né-mely urambátyám házról-házra járt a zsebébe gyűrt „Jelenkor”-ral vagy „Tárogató”-val.

Bartha ritkán jár a Házba. Valóságos második *Szunyogh Szabolcs*. Néha egy év is elmúlik, hogy be nem kukkan.

De ha aztán benéz (rendesen *Ugronnal* jön-nek egyszerre), van ünnep a szélső-balon! Kezdő-dik az akció nagy sebbel-lobbal (*Bartha* ékes szónok, szép ezüst csengésű hangja van).

Uj élet lüktet-forr az aluszékony hegyparti ereken is. De a nagy fergeteg csak addig dúl a tanácsteremben, míg künn az idő kiderül.

— Még van vagy három beszéd tárgyam, de holnap már szántatni lehetne. Gyérünk haza *Miklós*!

A hazajáró lélek *Ugron*. A mindenfelé „bolygó lélek” *Pázmány Dénes*. Ah a Dini! A nagy csacsogó. A ki sehol sem lakik, sehol sem talál-ható. Mindig utban van.

A mult héten *Boulanger*-val sétált karonfogva az *Elisési*-mezőn, tegnap még *Smolkával* diniro-zott *Sachernél*, ma itt ül és *Hoitsy Pállal* fuja a követ a folyosón. De holnap már *Bukarestben* lesz, a hova egy csésze theára hitta meg az öreg *Ghika*.

Roppant svádája van. Mikor felszólal, több-nyire polemikus irányban, eleven, malicziózus, sokszor elmés is, de soha sem unalmas.

Ha már jó ideig dikiézőzik, rendesen hátra for-dul övéihez:

— Nos beszéljek még?

Ha azok javallják, még egy emeletet épít az orációra. Sőt ha nekik úgy tetszik, még hármat is azután.

Az újságokba „Coffreort” név alatt ír.

Ő az egyetlen ember a journalistikában, a ki ott kezdte, a hol a többiek végezni szeretnék.

Nagy urnak született, de minden áron újság-író akart lenni.

Emezek pedig újságíróknak születtek, — de szívesen lennének nagy urak.

Neki sikerült. Ezeknek nem.

Ime a huszadik arcképhez jutottam, azaz hogy a huszadikát, ott a tulsó oldalon, szándéko-san hagyam a legutóljára, mert az a magam ábrázata.

Most látom be csak, hogy jobb lett volna, ha eszöveget más írja, mert legalább rólam is megtudná a közönség, hogy milyen vagyok mint szónok. (Igy még majd örökös homályban talál maradni.)

Nem dicsekszem; de ha azt látjátok kedves olvasóim valahol az országgyűlési rovatban, hogy (*egy hang a jobboldalon*) vagy azt, hogy (*helyeslés jobbról*), gondolatok rám és higgyétek akkor, hogy az talán én vagyok.

Hanem egyet bevallok, hogy ott ülve a kollégáim közt, látván őket, mint nőnek, izmosodnak a Ház levegőjében napról-napra, mint aratják tele marokkal a babérokat, kiütne rajtam az irigység czudar szepője, ha nem élnék abban a karcolatiról hitben, hogy: *hiszen ezek a jó emberek voltaképen mindnyájan nekem beszélnek*.

M—th K—n.

NŐI MUNKA ÉS DIVAT.

Budapest, 1888. december.

Vannak perczek az életben, mikor az öltözködés kérdése elemi erővel és jelentősége egész

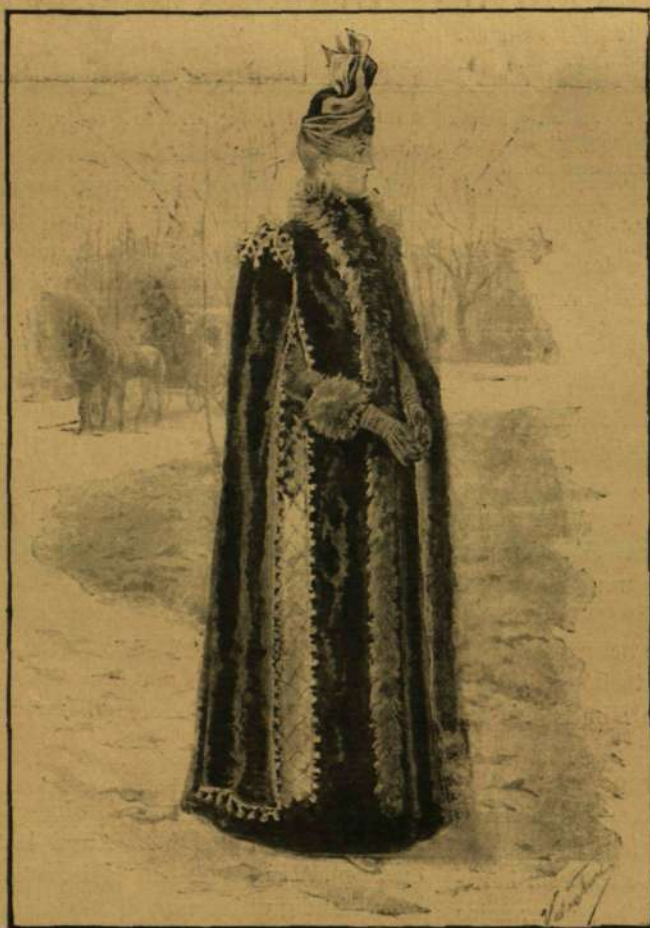
sával járhat együtt, a mint hogy van is bizonyos felfrissítő hatása erkölcsi és szellemi valónkra minden új ruhadarabnak, melyet magunkra öltünk.

Az élet komoly tapasztalatai rendesen megtanítanak arra, hogy nagyon kevés van azok közül a hírhedt társadalmi előítéletek közül, a melyeket okkal-móddal védelembe ne lehetne venni. S mért volna kevésbé ilyen az, a mely az embert ruhája után ítéli meg? Vajjon kereshet-nénk-e szellemi sokoldalúságot oly embernél, a ki tíz év óta viseli ugyanazt a hosszú kabátot, ugyanazt a szürke kalapot? Nem hiszem, hogy Jago valaha piros szegfüvel, vagy fehér magnoliával gomblyukában jelenne meg az életben is. Minél szűkebbek körülményeink, egy új öltözet ruha a végzettől kicsikart diadalnak annál fel-emeltebb érzését jelenti szíveinknek, jelöl annak, hogy még nem mondtunk le önmagunkról egészen, még erős jogokat formálunk az élethez és a világhoz. Ellenben a mily rideg és bizalmatlan-ságot keltő a benyomás, melyet egy öltözetét minduntalan Proteusként változtató egyén idéz elő környezetében, ép oly megsemmisítő és szá-nalmas az is, ha embertársaink előtt nem tudunk más ismertető jelt adni magunkról, mint

legabszurdabb különczködéseibe is tud bizonyos speciális francia *chic*-et önteni, holott más faj-beli igen sokszor bele sem tudja élni jól magát a párisi divat egészen sajátos szeszélyeibe s az rajta és benne állandóan mesterkelt, utánzotti, mondva csinált marad.

És pedig ma, mondjuk ki nyiltan, nehezebb a a divat követői sorába szegődni egy mérsékeltbb eszközök felett rendelkező egyénnek, mint bármikor valaha. Az ok egyszerű. A mai divatoknak általában két fő jellegük van; az egyik a ruha anyagának szokatlan választékossága, a melyet csak elenyésző csekély fokon bir ellensúlyozni a másik jelleg: a rendkívüli egyszerűség. Nézzük csak a felöltők számátalan nemét; a bársony, brokát, gyöngy és selyem s a ritkábbnál ritkább prémek, rojtok és paszomántok, majdnem közép-korias fényűzés bélyegét nyomják az öltözékre, mely egy Medici hercegnő pompájával veteke-dhetnek. Ouida hősnői elevenülnek meg azokban a szeszélyes és megkapó modellekben, melyeknek dúsagzagsága előtt egy-egy elnyomott sohaj vigasztalanságával halad el (és fordul lopva vissza) Éva kevésbé szerencsés, de nem ke-vésbé hiú leánya.

A szép és díszes női felöltőknek egész sorát

SEALSKIN FELÖLTŐ.

TÉLI KALAPOK ÉS KABÁTKÁK.

sulyával áll előnkbe. Nem az életnek abból a durva szüksége szempontjából csak, melyet a változó évszakok hidege és melege hoz magával, hanem egy magasabb erkölcsi szempontból, mely emberi méltóságunk helyes megítéléséből foly. Egy ember, a ki ruháját nem változtatja — mi más, mint egy merő zoológiai fogalom? Az mi eri művelődés legszebb vívmánya, mondja-nak bármint, a ruházatkodásnál kezdődik, melylyel az emberi szellem az egyén jogát szentesítette a holt sablonok felett s föltétlen urává emelte helyzetének.

Vannak emberek, kik minden jó tulajdonságaik dacára is unottá válnak társaságuk előtt csak azért, mivel mindig egy és ugyanazon öltözetben mutatják magukat. Az ilyenek a társadalom iránti köteles tisztelőt legkisebb mértékének is híjjával vannak. Mindig van abban valami becsmerlő, ha valakiről ekkép kérdezősködnék: *Nem láttátok-e egy kávészin kabátos embert erre menni?* Ellenben mennyi önkénytelen önzet, mennyi nemes büszkeség forrása egy új ruha! Az ember akaratlanul is fokozódni érzi ön-becsérzetét, s valami ösztönöszerű sugallat hajtja, hogy mozdulataira, testtartására jobban ügyeljen. Egy ember, a kit új ruhában látunk, még semmiesetre sem játszottá el az életre nézve minden esélyeit s jól esik elgondolnunk, hogy külső átalakulása egész benső valója megújulá-

egy bizonyos kockás mellényt, vagy egy renge-teg khinai legyező mögül kikandikáló óriási fü-lönfüggőket.

Nem a luxus apologiája ez, de a divat igazi erkölcsi jelentőségének méltatása, annak a divat-nak, a melyről találóan írja lord Chesterfield fiához írott levelében: *vesd meg, de kövesd.* És ki mondja azt, hogy a divat legutolsóbb jelen-segei szolgáljanak irányadó gyanánt? Higgyék el, bármily szép és tetszetős legyen is egy új divat, valóban kedves és vonzó csak akkor lesz, ha már tulzással, feltűnéseket önként levet-kezte, s egy szerényebb anyagi helyzetű egyén korlátolt eszközei mérsékelt legesleges kinö-véseit.

Hisz egy jó izléssel bíró nő nem is rabszolgája a divatnak feltétlenül, és elég jellemző, hogy éppen a francia nő, tehát az, a kinek helyzete a divat legnagyobb vívmányai kiaknázása tekinté-tben legkedvezőbb, sokkal kevésbé elfogult e részben, mint mi. Több önbizalma van saját izléséhez, mint nekünk, nem ragaszkodik a di-vatlap holt betűihez, s a mi jól áll neki, hordja, a míg csak hordhatja, még ha mindjárt egy kissé divatból kiment is. S pedig a francia nőre nézve a francia divat lényének természetes ki-gészítő része, hus a husából, vér a veréből, ná-lunk pedig nem ritkán egészen idegenszerű valami. A francia nő a divat legfajultabb,

lehet látni *Monaszerly és Kuzmik* utódai váci-utczai divattermében. De az idenyt minde-nekfőlött a kopönyeg-minták uraijak, majd-nem földig erő dús szöveteikkel, fekete, barna, kék plüssben, néha zseniliadiszzal, de legtöbbször paszomántokkal. Van ezek közt egy kivá-lóan elegáns lutre-barna velours du nord, há-tul testhez álló, elől könnyedén laza, nyakától végig kanadai hódprémmel díszítve, belől evet-szőrrel bélelt. Egy más rendkívül díszes darab egy azur-kék plüss színházi belépő, fehér an-gorával körítve, mely hátul is uszályszerűen megy alá.

Ölcsőbb, de nem kevésbé izléses felöltők egy egész új szövetszövetben, a gyapju-brokátban vannak, mely sikerülten utánozza a selyembro-kát ezerele virágos mintáit s részint egészen simák, részint kettős előrészrel látvák el, melyek között a kezeket lehet kiidogni. A mantillzerű felöltők tulnyomólag fekete, barna, stb. plüssből készültek (ezek közt egy Nissia nevű gyönyörű fekete alapu plüss, vörös frappirozással s hosszú boabán végződő hiuszprémmel), s gyakori rajtok a tollprém. Sőt a kabátkákat is újabb lelem-nyekkel frissíti fel az idei divat: láttunk ilyeneket egész sima fekete plüssben; vagy a nyak hátul-ján három keskeny gallér egymás alatt; a Nicholson nevű kabátka sötétzöld színe pedig a legkeresettebb *chic* minden tulajdonságával bi-

ÚJ KALAPOK.

linesel le; ép úgy az Andrassyról nevezett, gazdag magyaros sujtásoszással kihányt sötét-bordeaux színű jacket.

Hogy a ruházatkodás ma, főleg éppen a nők-nél, annyira költséges, annak további oka más-sodszorban a divat gyors változása. A gyáros, a kereskedő jól tudja, hogy abban a veszály-ban forog, hogy kalapjai néhány hónap leforgása után senkinek sem kellenek s ezért kockázata-nak megfelelő nyereséget kénytelen áruiból ki-vonni. Tehát éppen nem csoda, ha ma egy ily kalap, egy ily ruha négyszer annyiba kerül, mint tíz-husz évvel ezelőtt, holott más áruknak ára és az általános vagyonosodás alig érte el kétszeresét. És az idén oh az idén mindehhez még oly váratlan gyors volt az átmenet a nyár elnéző sugaraitól a tél hideg követeléseire elébe, hogy akárhányszor készületlenül álltak a nagy valóság előtt, mely orozva lepett meg bennünket. Mintha kiesett volna az év negyedik kereké az idő rohanó szekeréből, elvesztettük lábaink alól a meteo-rologiai folytonosság talaját. *Láttátok-e már ilyen öszt?* kérdezi a füllére huzott galléra alól dideregve kikandikáló aszfalthős sietve szembe-jövő ismerőst. *Hogyné! Tavaly télen!* felel ez és könyökgig zsebébe dugott kézzel rohan odább.

Az év hasonló rendellenességei néha a divat dolgait is alaposan képesek felforgatni. Más körülmények között az ősz a divat szempont-jából nem jelent többet, mint a divatárus-asz-talon felhalmozott ujdonságok rendetlen gar-madáját, melyben puha kezesek turkálnak, tapogatóznak s miután mindent fenekestől felforgattak és átkutattak, nem ritkán, meglehet, egy közönyös vállvonással végzik: *Nem sürgős; várjunk még majd meglátjuk.* Abból az ezernyi ezer tarka szín vegyületekből, melyet a divat nagy tényezői vetnek egy nyers tömegben piacra, csak később és lassan szokott kibonta-kozni egy-egy határozott körvonal, mely a divat jövődő képét mutatja. Ma a divat koncertjé-nek ez a preludiuma kiszorult az időből; ide s tova bevégzett tényekkel állunk szemközt; innen a tájékozatlanság, a határozatlan kapko-dás, mely az átmeneti saison hijában általán észlelhető.

Mindamellett annyi kétségtelen, hogy a század elejének divat-jelszavai azok, melyek újra forga-lomba jönnek az idén is, a directorium korszaká-nak szélsőségei, a császárság klasszikus szabásfor-mái, a restauratio bő ujjai és lapos ruhaaljai. A női termet természetesen körvonalai, igaz, hogy nagyon röviden fognak kijönni az újítás mellett; elesnek a puffok és mellék, a korzetek és turnúrok gömbölyödő kördomai, el a karcus nők bájait oly jól kitüntető csipkefelhők és draperiák; laposság és bőség, ez az új két jelszó, mely alatt a divat új irányba harcba száll.

De a directorium korabeli stíl fölújítása más-felől nagy lendületet ad a varrás és himzés kézi-munkáinak. A ruhák eleje és szélei, a nyak és a hajtókák mind többé-kevésbé dús varrással ékesek, lapos és domború himzéssel, a legkü-lönbözőbb színekben. S mivel a legelső divat-árus cégek és ezéla kézimunkát használnak, ez új fordulat határozottan hasznára válik az ügyes ujjaknak.

A semminek egy új definíciója: egy hölgy-ka-lap! Egy pár szalag, néhány szál virág, darabka csipke, mindez pehelynyi könnyűséggel össze-

illesztve egész a megfoghatatlanságig: ez a női kalap típusa, a mint az utóbbi években szente-sítve lett. Ma azonban sok jel mutat arra, hogy lassanként vissza fogunk térni a nagyanyáink által viselt terjedelmesebb formákra. A bársony kedvelt matéria ma, de rendesen a legélesebb szín-kontrasztok érvényesülnek a díszítésben, bíbor a narancssárral, sárga a zölddel, fehér a feketével stb. Keztyűkben is a svéd keztyűk, ugy látszik, mind inkább átengedik helyüket a francia kecskebőrnek, mivel, bár könnyebben tisztíthatók, de sokkal romlandóbbak is mint emezek. A selyemkeztyűk rég megszűntek diva-tosak lenni, bár még mindig sok hölgy viseli, de nagy hátrányuk, hogy az ujjak hegyén könnyen kikopnak. Hiába próbáltak azzal segíteni, hogy ujjhegyeket alkalmaztak beléjük; most egy londoni cég azzal tesz próbát, hogy az ujjak hegyét öltés-sorokkal erősíti, a melyek követ-keztében az ujjhegyek meglehetősen ellenállnak a kopásnak, s könnyebben csuszak. Utazásnál azonban semmi sem mulja felül a kényelmes tirol keztyűket, melyek nem szorítják össze a kezét, ugy, hogy tökéletesen lehet írni bennök, s a mellett jól tisztíthatók. A tisztítás legkön-nyebben magán a kézen eszközölhető, azután rajta kell hagyni, s szappannal jól kiegyengetni száradás közben, hogy ki ne jöjjön formájából s meg ne keményedjék.

HÜBNER BÁRÓ KÖRÖSI CSOMA SÁN-DORRÓL.

Hübner báró (most már gróf) szellemesen irt újabb utikönyvében, mint Duka Tivadar Lon-donban élő honfitársunk figyelmeztet, megem-lékszik Körösi Csoma Sándorról is s így ír felőle:

*A darzsilingi állomás főútián eggedül sétál-tam s végre befordultam egy magányos ösvényen, mely a temetőbe vezet. Ez valóban mintaszerű Campo Santo. A sírok egymás mellett vannak sorban a meredek hegyoldalba épített terraszon-kon, nagy magasan a szédelgő meredek felett, melynek fenekét megpillantanom nem sikerült. Az ottani sírköveken olvasható feliratok csak is ismétlései a fájdalom emlékeinek; itt egy anya említi keservében, miként lett megfosztva kisde-détől a tropikus lapályok véres hatása követ-keztében; amott egy fiatal tiszt vagy hivatalnok, hogyan esett áldozatul, a midőn kötelességét tel-jesítve, ki volt téve a malaria veszélyeinek. De egy sirt kerestem én, mit, fájdalom! megtalálom nem sikerült. Az éj véletlenül utolért s el kelle hagynom a szomoru helyet a nélkül, hogy kuta-tásaim czélját elérjem. ... Körösi Csoma Sándor elhagyta hazáját ifjú korában, vagyontalannul, de szomjazott a tudomány után; gyalog bejárta Szíriát és Perzsiát, behatolt Afganisztánba, oly uton haladva, mely ekkorig el volt zárva európai ember előtt, bejutott végre Ladak tibeti tarto-mányba. Körösinek czélja az volt, hogy megta-nulja a különféle népek nyelveit. Vagyontalán-sága lefegverzett minden gyanut iránta s fel-tárltak előtte a lámakapok zárdái is, a hol aztán éveikig időzött. ... Az indiai kormány államköl-t-ségén kiadta munkáit. 1842-ben egy új utat ter-vezett Tibet felé, még pedig Lasszába. Kalkuttát elhagyta a forró évszak kezdetén. Az utat, a gan-gesi lapályon keresztül a Himalayák felé, alkalmasint gyalogolva tette meg, s ekkor szíva be a véres maláriát, mely, kevés nappal megérkezte

után Darzsilingben, véget vetett életének. Az emlékkő, sirja felett, a kormány költségén állít-tatott. Körösi Csoma Sándor, a tudomány ezen bajnoka és mártírya, homlokán viselő jellegét azon szent tűznek, mely őt végre felemészté. De a hatalmasan alkotott főt kis és gyöngye termet viselő, melyet rendszerint szegényes ruházat ta-kart. Körösi neve még mindig tiszteletnek tárgya a kalkuttai tudományos körökben, jóllehet az európai közönség előtt nem igen ismeretes; és alkalmasint sokan saját honfitársai közül sem tudják, hogy a Himalayák oldalán nyugosznak földi maradványai a magyarok egyik dicsősé-gének.*

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK 1889. évi folyamára.

A *Vasárnapi Ujság* programja jövőre is az eddigi marad: hogy a hazafias érületnek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a köz-életnek tükrö legyen. Közli a hazai és külföldi nevezetesebb emberek arcképeit élet- és jel-lemrajzokkal kísérve; költeményeiben és el-beszéléseiben a szépirodalmi becs mellett az erkölcsi tartalmat és nemzeti irányt keresi; képeiben, képmagyarázataiban, melyeknek érdekességet vagy művészi becsűt, vagy a napi-rendben levő események kölesönöznek, törté-nelmi, népismeri, természetstudományi, társa-dalmi s a tudomány népszerűsítésére, vív-mányainak nagy körben elterjesztésére szánt czikkeiben arra az egyszerű természetességre és józanságra, mely hűségre és erkölcsi megbízhatóságra törekszik, mely e lapot családi lappá, valódi házi barátá tette oly sok magyar tűzhely körében. Tárcacikkei és kisebb tárczaszerű közleményei, valamint a heti események köz-lésére szánt rovatai föllelik a nevezetesebb és érdekesebb mozzanatokat, melyek az irodalom, a tudományok, a művészetek, a köztisztviseli, egy-házi és iskolai s általában az egész köz- és társas-élet körében fölmerülnek.

A *Vasárnapi Ujság* a legjelesebb hazai írókat és művészeket számítja dolgozóitársai közé, s e mellett a külföldi irodalom feltűnőbb termé-keit is megismerteti közönségével. Eredeti elbe-széléseket és életképeket, nagybörzset illusz-tálva, közöl Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmán-tól, Baksay Sándortól, Gyarmathy Zeigáné-tól, B. Büttner Linától, Petelei Istvántól, P. Szathmáry Károlytól, Szomaházy István-tól, Kacziány Gézáttól, Kaszár Emiltől, Törs Kálmántól stb. A külföldiek közül részint az újabb angol irodalom legjavából kiválogatott s képekkel élénkített regényeket és elbeszéléseket közöl, részint orosz eredetű fordított elbeszélé-seket és életképeket, valamint Verne Gyulának, a magyar közönség előtt is oly kedvelt francia íróknak legújabb regényeit és elbeszéléseit.

A *Vasárnapi Ujság*, mint családi lap, mely czéljává tette a családban felmerülő minden irá-nyu igényekkel számolni, kiterjeszkedik a női munkakörre és divatra is. Ez egyik újabb ro-vatának czíme, s abban a női munka körébe, a háztartásra, a házbereendezésre, kézi munkára, házi iparra stb. tartozó közleményeken kívül a divat terén fölmerülő s a jó izlést és a szép iránti érzéket fejlesztő jelenségeket ismerteti, különös tekintettel a hazai iparra.

A *Vasárnapi Ujság* társalapja, a most már 35-ik évfolyamába lépő *Politikai Ujdonságok* teljesen független politikai hírlap, melynek irányát nem befolyásolják sem pártok, sem érdekszövetkezetek, sem egyesek személyes érde-kei s a pártatlan igazság és meggyőződés kimondá-sában nem gátolnak semminemű lekötözött-ségek és magánérdekek; miért is mint az ese-mények hí és részrehajlatlan kútfőrástát, valódi szükségnek ismerte el a magyar olvasó-közönség. E politikai lap a hét eseményeit kellő magyarázatot ellátott gondos, hí összeállításban tárja az olvasó elé, s a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, úgy hogy e lap, kivált vidéken, hol

a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is lehetőleg pótolja.

A „Politikai Ujdonságok”-hoz újabbban „Magyar Gazda” című két hetenként megjelenő gazdasági lap van csatolva, s ezenfelül rendkívüli mellékletekkel is bővíti lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két nagy ívre terjedő tartalma, mely a „Politikai Ujdonságokat” az országban a legnagyobb és legértékesebb politikai hetilappá tette.

A „Vasárnapi Ujság” hetenként két nagy ívre terjedő tartalma szintén számos rendkívüli mellékletekkel lesz bővíve.

Mind a két lapnak kiegészítőjeül szolgál a „Világkrónika” című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képekkel illusztrálva jelen meg.

Az előfizetések a Vasárnapi Ujság s Politikai Ujdonságok kiadóhivatalába, Budapest, egyetem-utca 4., küldendők. — Egy éves előfizetések legcélszerűbben postautalvány által eszközölhetők, melyre bérmentesítéssel csak egy darab öt krajczáros bélyeg szükséges.

Uj előfizetőknek sziveskedjenek megrendelésüknél nevüket, lakhelyüket, valamint az utolsó postát világosan és olvashatóan kiírni. — Régi előfizetőknek legcélszerűbben ugy járnak el, ha czimszalagjukból, melyek alatt lapjaikat kapják, egyet, a postautalvány szélére fölragasztva, beküldenek a kiadó-hivatalnak. — Külföldi előfizetőknek kérjük a postailag meghatározott viteldíjat is csatolni. — Gyűjtőinknek tíz előfizetett példány után egy tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Előfizetési feltételek:

A Vasárnapi Ujság	egyes évre	teljes negyedévr
A Világkrónikával együtt	fr. 8.— fr. 4.— frt 2.—	
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	10.— 5.— 2.50	
A Világkrónikával együtt	12.— 6.— 3.—	
Csupán a Politikai Ujdonságok	14.— 7.— 3.50	
A Világkrónikával együtt	6.— 3.— 1.50	
Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.	8.— 4.— 2.—	
A Franklin-Társulat kiadó-hivatala,		
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.		

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Jókai Móról a „Vasárnapi Ujság” új-évi folyama hosszabb elbeszélést közöl így cím alatt:

A rosszul osztozott testvérek.

Ha már a magyar olvasóközönség mindent kiváló érdeklődéssel fogad, a mi korszor irónk tollából származik, mennyivel inkább a jelen elbeszélést melyben az író maga is mint eselőkő személy szerepel. Jókai e művét saját életének egy érdekes epizódjával hozza kapcsolatba s ez már maga biztosíték arra, hogy az a meleg közvetlenség, mely az ő műveit oly bűbájos hatásnak teszi, e munkájában még fokozottabb mértékben jut kifejezésre s örömmel fogadott olvasmány lesz a közönség köreiben.

Jókai ez új elbeszélésehez Roskovics Ignác készít rajzokat a „Vasárnapi Ujság” részére.

Mikszáth Kálmán mai számunkba a második cikket írja a „Ház”-ról, s ezt több is fogja követni az ő kedvelt ka czoletai alakjában, arezképosportozatokkal és a „Vasárnapi Ujság” rajzolóit által készített jelenetes képekkel illusztrálva. Ugyancsak Mikszáth Kálmán elbeszélést is ír lapunk részére, melyet Vágó Pál fog illusztrálni.

Jókai és Mikszáth finn nyelven. A finnek viszonzózzák azt az érdeklődést, melyet nálunk buzgó finnisták támasztottak irántuk, mint nyelvi rokonaink iránt. Többen megtanulnak magyarul s irodalmunk jelesebb műveit kezdik átültetni. Most Jókai „Magyar Nábob”-ja és Mikszáth „Jó palócza” jelennek meg finnül. Mind a kettőt egy fiatal pap, Wainis Miklós fordította, ki Jálava Antalnak, a Kisfaludy-Társaság levelező tagjának egyetemi előadásából tanult meg magyarul. A „Magyar Nábob” elé Jálava írt rövid bevezetést, melyben Jókai életrajzát és jellemzését közli. A szépen kiállított kötetet Jókainak sikerült arcképe díszíti.

Ottthon és zold mezőn, gyermekek olvasmánya, Mikszáth K.-tól. Diszes könyv, Bennét H. M. képeivel, mely a Légrady testvérek kiadásában jelen meg. A jeles angol rajzolónak a gyermekvilágból, a természet hangulatából vett képei nagyon el vannak terjedve. A felnőttek is élvezettel nézhetik végig. Minden lapon egy-egy barna nyomású kép, mezei falusi részlet, lombos vagy virágos ág, madarak, kedves gyermeki alakok, némelyik igazán mesteri. Ezen

kivül minden második vagy harmadik oldalt egészen elfoglaló színes nyomású képek a gyermek-életből. A gazdag és ékes vigneták közt pedig a képek szövegeinek megfelelő versek. A vastag karton papíron kiállított, izléses kötésű könyv ára 3 frt 60 kr.

Jó gyermekek verses könyve, karácsonyi és újévi ajándéknak irta Sánta Károly. A vallásos és hazafias költeményei után dícséretesen ismert szerző csinos ajándékot nyújt e könyvében, mely a Légrady-testvérek nyomdájában jelent meg, kemény kötésben, színes borítékban s számos, részint a szövegbe nyomott, részint külön képpel jelent meg. Ilona és Margit leányainak ajánlja, de más kis fiúk és leányok is szívesen fogják venni, karácsonyi s újévi ajándékul. Kisebb ciklusokra van osztva: Harangszó, Gyermekszoba, Szabadban, Állatvilág, Karácsonyi — Husvéti — Pünkösdi versek, Hazaszeretet, Imák, Szülői sziv. Mindnyája a gyermek kedélyéhez szól.

Pulszky műveiből azAigner Lajos által kiadott Magyar „Könyvesház” legutóbbi kötete Jellemrajzok cím alatt négy érdekes dolgozatot közöl. Eötvöst, Deákot, Széchenyit és Dessewffy jellemzi Pulszky találon és sok új dolgot tud elmondani róluk. Pulszky e régebbi dolgozatainak árát új kiadásban 60 kr.

A magyar irónkról állított össze egy kötetet Faylné-Hentaller Mariska. Irodalomtörténeti kézikönyv, mely a magyarnők irodalmi szereplését tünteti föl a legrégibb időkől egés napjainkig, felhasználva az ide vonatkozó adatokat a régi apácáktól kezdve, kik szent énekeket másoltak. A rövid élet-rajzok mellett mintatványokat is közöl a könyv, hogy műveikben szintén megismertesse irónkakat Faylné-Hentaller Mariska oly serdülő leányok számára írta a könyvet, kik már irodalmi képzettséget nyertek, s Zirzen Janka urhölgynek az állami tanítóképző intézet nagy érdemű igazgatónőjének ajánlotta művét. Több régi és újabb irónét arcképekben is bemutat. A régiéi közül. Petróczy Kata Szidoniát, Lorántffy Zeuszánát, az újabb időkől Szendrey Juliát, B. Jósika Juliát. Horváth Bóskét, Kolosi Elvirát, Fanghné-Gyujtó Izabellát, Gyarmathy Zsigánét, Beniczky-Bajza Lenkét. A mű Singer és Wolfner könyvkereskedésének bizománya útján kapható. Ára füzve 1 frt 50 kr, diszkötésben 2 frt 50 kr.

Képeskönyvek gyermekek számára. A Légrady-testvéreknek színezett képeskönyvek jelentek meg, melyek mind az állatvilágot ismertetik, rövid leírásokban vagy versekben. Hat füzet külön-külön a kedvenc állatokat és szárnyasokat, a ragadozókat, a szelídített állatokat, a házi állatokat, a madarakat és vadakat mutatja be, nagynak, egész oldalt elfoglaló képekben. Egy másik füzet: „Látogatás az állatoknál”, szintén színes képekben állítja össze az állatok sorozatát, míg a „Hippodrome” című cirkuszi, versenyfutási és lovas képek töltik be, rövid magyarázó versekkel. E két utóbbi füzet ára egyenként 60 kr. Minden füzet csinos képek borítékban van.

A magyar nyelv-történeti szótárban a 3-ik füzet hagyta el a sajtót. A tud. akadémia megbízásából szerkesztik Szarvas Gábor és Simonyi Zsigmond. A magyar nyelvnek legregibb nyelvemlékeinkkel való eme összevetése, a szavak magyarázata, régi nyelvformák feltüntetése az új füzetben a d betűig dallás) jutott el. A füzet ára 1 frt.

Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képben című néprajzi műnek Salzburgot tárgyaló kötetéből megjelent a 13-ik füzet (73-ik f.). A római kor és Salzburg története vannak benne Richter Edétől. Amazt Bonec Ödön, emezt Acsádi Ignác fordítja. Charlemont, Salb, Hinterholzer, Sigl, és Grienberger rajzokat hozzá képeket római leletekkel, tájképekkel, építészeti és műipari emlékekkel sat. Ára 30 kr.

Tata története, írta Rohrbacher Miklós joghallgató. Első rész: Tata alapításától fénykoráig, 1412-ig. A 39 oldalnyi füzet Tatán jelent meg.

A műcsarnok arany érme. Gr. Csáky Albin közoktatásiügyi miniszter magáévá tette a képzőművészeti társulat jüryének azt az óhaját, hogy a nagy érmevel Munkácsy Mihály „Egy pillanatnyi fölhevülés” festményét tüntessék ki, mely elkécsé érkezett ugyan a kiállításra, de ennek oka, mert a müncheni nemzetközi kiállítást — a hol a festmény a magyar osztály disze volt — a kitűzött időnél később rekesztették be. A külföldi művészek aranyérmével Rotta Silvio „Gályarabok” festményének kitünteté-

sét a miniszter szintén helyben hagyta. A két művészt táviratilag értesítették a kitüntetéséről. Munkácsy az értesítésre, szintén táviratban, a művészt jellemző következő választ küldte: „Köszönet a nagy kitüntetésért; igen meg vagyok hatva, de miért pazarolni az aranyat oly öreg rokkantra, mint a milyen én vagyok; legyetek figyelemmel a fiatal-ságra.”

A király képvásárlásai a műcsarnokban. Az őszi kiállításból, mely e hó 16-án záródik be, a király ez alkalommal is jelentékeny vásárlásokat tett. Ő felsége elhatározását gr. Csáky Albin közoktatási miniszter tudatta a képzőművészeti társulattal.

Az ő felsége által megvett festmények ezek: „Szedeg szobor”, mint volt! Greguss Imrétől, „Psyche” Than Móról, „Jézus kigyonyaltatása” Kardos Gyulától, „A Balaton zalamegyei partján” Brodsky Sándortól, „Hirmondó” Putaky Lászlótól, „Heródes ajándéka” Tornay Gyulától, „Est” Spányi Bélától, „Jó hírek” Tahi Antaltól, „Beduin-szállás” Nadler Róbertől, „A feltékeny” Kémény Jentől és egy szobormű. „Virágárus-leány” Seney Károlytól.

Nemzeti színház. Deczember 7-ikén az akadémia Teleki-díjának nyertes vigjátéka: „Az eladó leány” került színpadra. A Teleki-díj száz aranya tudvalevőleg csak akkor jut abszolút becsü daraboknak, ha a pályázaton van ilyen. „Az eladó lányra” is kimondták a bírák, hogy nem abszolút értékű, s hogy meséje és bonyodalma ama régi vigjátéki iskolára emlékeztet, mely e század első évtizedeiben uralkodott. Szerzője Gerő Károly, a ki a népszínházban kezdte színműirői pályáját, elég reményseketek bír-estve. A vigjáték finomabb szövege azonban nehezebben ment s elmeső ötletek sem igen segítettek a szerzőt. A szerkezeti ügyesség így is tagadhatatlan, dacára a régi reminiscenciáknak, a félreértéseknek, átöltözködéseknek. Az alakok nem érdekelőd-
liek, s gyakran melegség járja át a jeleneteket. A második felvonás a legjobb, mert mozgalmass; de a harmadik annál gyöngébb. A bemutatott előadás közönsége a közönsége méltó tulajdonai iránt előzékeny volt, s a fiatal szerzőt kihívásokkal buz-dította. A vigjáték azonban nem tarthatja fenn magát a nemzeti színház játékrendjén.

A vigjátékról volt már szó akkor, mikor a Teleki-díj sorsáról irtunk. Helmezi Margit (Csillag Teréz) dugszagad árva, még ki sem került a nevelőből, s már eljegyezték gyámjának. Torday főispánnak (Ujházi) egyik rokonával, Elemérel (Horvát). A leány még nem is látta volégenyt. Veleitlenül jönnek össze, Elemér sem ismeri, s Margitnak alkalma nyílik, hogy volégenye nemes szívről meggyőződjék. Elemérnek is feltűnik a lány szépsége, szerénysége, lángra gyul iránta. Ime a régi vigjátéki és regény-beli helyzet, melyből aztán jön a másik, hogy Margit nevet cserél egyik barátjójával, Etelekkel (Nagy Ibolyka), hadd győződjék meg, vajjon a gazdag menyasszony nem tántorítja-e el Elemért. A törbe azonban a léha Csengery Akos (Náday) kerül, ki a vélt örökösének életהלאלu udva-rol, míg Elemér hál marad ahoz, a kit Etelekének tart. De e közben a Margit gyámja, Szoboszlav egy csel-szövő asszony hatalmába kerül, ki a gazdag meny-asszonyt Csengery Akosnak akarja megszerezni, különben tönkre megy a családja. E fordulat már csak erőszakosan van a darabhoz toldva, s könnyven le is hámlik, mielőtt elérkezik az idő, hogy a fűgőny legördüljön. A szerelmes párra jól végződik minden, de a darabra nézve gyöngén. A vigjáték két legjobb alakja a parthie-vadász és Szoboszlav főispán. Náday és Ujházi kitűnően is személyesítet-ték. A többi szereplők közreműködése is sokat lendített a közönség hangulatán, melylyel a szerző meglehetett elégedve.

A népszínháznak majd minden hétre jut szin-padi üjdonság. Deczember 7-én eredeti operette került bemutatásra, még pedig elég tiszteességes siker-rel. A szövegben jól mutatott a közönség, a zenét élvezte a közönség, a szereplőket pedig megtapsolta. Az új operette „A titkos csók”, szövegét egy francia vigjáték után Lukács Sándor írta, a zenét pedig Bátor Szidor és Hegyi Béla szerették, kiknek „Üff király” című operetteje a népszínházban már fel-költötte a figyelmet a két fiatal zeneszerző tehet-sége iránt.

A „titkos csók”. XV. Lajos francia király korá-ban játszik. A galán uralkodó egy csinos párisi divatúrnósnak Bertin Lolotte-nek hódolt a csók-kal, mikor a szép lány Pompadour marquisnének új öltözétt vitt. A lány megmaragudott az előtte ismeretlen lovagn, a ki azzal csitította le, hogy egy kegyet kérhet a királytól. A kis Lolottenak különben több udvarlója van, ő azonban csak D’He-ronville René vicomta (Hegyi Aranka) udvarlását fogadja el. A vicomte el is venné feleségül, ha egy-ven nagynéni nem állna a messalliance útjánban.

A király tesz jóvá mindent, a titkos csóktól nemesi rangra emelven a divatúrnósnót. Mulatságos helyze-tek adják meg az operette szövegének az elevensé-gét. A zene csaknem egészen tánczene, s ez sok. De a zenei gondolatok tetszetősök, a hangulatok változók, a kidolgozás és hangszerezés ügyes kezek műve. Egys részei fülbemászóak, s a közönség az egé-szet jól fogadta. Pálmay Ilka (Lolotte) és Hegyi Aranka (a vicomte) az előadás éltető eleme, játékbán, énekekben, vídamságban. Sok dallt kellett ismételnök. Csatai Zsófi a nagynéni komikus ábrázolásában vált ki. Vidor, Németh, Boránd szereplése és éneke emelte még az előadást.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Kárpát-egylet budapesti osztálya. A Kárpát-egylet több előkelő tagja, élén gr. Csáky Albin köz-oktatásiügyi miniszterrel, azon fűradozik, hogy Bu-dapesten külön osztályt szervezzenek, részint a Kárpát-egylet támogatására, részint hogy a főváros regényes környékét is bevonják a turisztaságnak hazánkban való fejlesztésébe, s Visegrád, Esztergom, Nógrád, a Vértes és Bakony megismertetésére, föl-tartására, hozzáférhetővé tételére műlködjének.

A Kárpát-egylet budapesti osztályának megalakítására kiadott felhívást e vidékek lakosaihoz inté-zik tehát. A cél megvalósítására először is időségi közölnyt tartanak szükségesnek, mely a hazai turis-ta-mozgalmakról közölven tájékoztató cikketek, a Kárpát-egylet tagjai közt eddig alig felmúltt érint-kezést közvetítené, erősítené, a közönséget a főváros környékén kinálkozó kirándulási helyekre figyel-meztetné, továbbá azok látogatását elősegítené, utakról gondoskodnék, menedékházakat építené, helyi bizottságokat állítana, nyíron kirándulókat, télen felbontásokat rendezne. Adna ki uti kalau-zokat, tájékoztató füzeteket, forgalomba hozná a kör-nyék szépségeit feltüntető képeket, alakítana szak-könyvtárt. A Kárpát-egylet tagjai a budapesti osztály-közegekhez évenként egy forinttal járulának s ezért megkapnák az időségi közölnyt s a kirándulások-nál kedvezményekben részesülnének. E csekély díj bármilyen módot nyújt, hogy az osztály tagjává le-hessen, egyszersmind reményre jogosít, hogy a főváros és környékének közönsége nagy számmal támo-gatja az üdvös mozgalmat. A kibocsátott ívek dr. Téry Dezsőhöz (Budapest, II. Albrecht-ut 6. sz.) küldendők vissza, s ugyancsak nála lehet jelent-kezni.

A magyar tud. akadémián deczember 10-ikén a harmadik osztály ülésezett, és szaktudományi elő-adások kerültek felolvasásra. Fröhlich Izor saját vizsgálódásai nyomán a zárt elektromos vezetőknek homogén mágnesi térben tanúsított lengéseiről érte-kezett. Utána dr. Thanhofer Lajos lev. tat terjesz-tette elő dr. Török Lajos tanulmányát a kételtétek versejteinek oszlásáról.

A Petőfi-társaság decz. 9-iki havi ülésén Szana Tamás elnököl, s melegséggel emlékezett meg a tár-saság tiszteletbeli tagjának, Fischer Sándornak el-hunytáról. A felolvasások sorát György Aladár nyi-totta meg. „Ösmagyar mitologiai nyomok közép-kori művészetünkben” értekezésevel. A figyelemmel hallgatott értekezés után Kiss József mutatta be Szemplényi Árpádnak egy „Hozzád kiáltok” című költeményét. Végül Margittay Dezső olvasta fel „A halhatatlan” című elbeszélést. A felolvasásokat zárt ülés követte, melyen a jannári közgyűlés tárgysoro-zatát állapították meg.

MI UJSÁG?

Királynéknak anyja. Münchenből azt írják, hogy királynénak a karácsonyi ünnepek után meg akarja látogatni anyját, Ladovika bajor hercegnőt. A látogatás napja még nincs elhatározva. Az özvegy hercegnét férje halála teljesen megtörte, visszavonul-tan és imádkozásba merülve tölti napjait. Egyetlen vigaszt dédunokáiban, Gizella főhercegnő gyerme-keiben talál. A magány káros hatással van az agg hercegné egészségére s környezői csak a királyné megérkezésére várnak, hogy megállítsák, miként szerezenek a hercegnének szórakozást. Lipót hercegnak a terve, hogy gyermekárvaházat alapít az elhunyt herceg nevére s az özvegy hercegnét kéri fel az intézet védnökének, a mi elég elfoglaltsá-got fog neki szerezni.

A trónörökös Pozsonyban. Rudolf trónörökös e hó 13-ikán délelőtt váratlanul Pozsonyba érkezett s megtekintette a kadet-iskolát. A szemle után Frigyes főhercegnét reggeli vett. Délután a trón-örökös visszautazott Bécsbe.

Erkel jubileuma. A veterán zeneköltő jubileumi ünnepe decz. 16-ikán, vasárnap délel. a redout díszteremben kezdődik. A rendező bizottság küldött-ségének kíséretében jelenik meg itt Erkel Ferenc, s Királyi Pál bizottsági elnök és Jókai Mór fogad-ják. A léposóházban föl a terem egyetemi ifjak

képeznek sorfalat. Erkel a díszterembe való lépése-
kor az operaház kurtói tussal fogadják. Királyi Pál
átnyújtja a közadakozásból készült aranycsokor-
t. Erre a budapesti zenekedvelők egyesülete, a
budai zenekadémiai és az operai zenekar a him-
nuszot adja elő. Ennek elhangzától Jókai Mór lép
a pódiumra s beszédet tart az ünnepelthez. Erre az
üdvözlések következnek s az üdvözlő testületek
koszorukat nyújtanak át. Majd a zene- és énekkar
újra a himnuszot zenitli rá s Erkel lakására kísérik.
Este az operában Wilné asszony és Bianchi Bianka
kisasszony közreműködésével a „Hunyadi László”
diszolgadása lesz, melynek nyílványát és első felvo-
nását Erkel Ferenc dirigálja. Az I. és II. felvonás
között nyit szinpadon a különféle színházi küldötté-
gek üdvözlő Erkel. Közülük a bécsi operaház, mely-
nek tagjai Richter János karnagy buzgólkodása foly-
ton gyönyörű koszorút küldtek. Küldöttégek által
képviseletik magukat az operaház, az operai zene-
kar, a nemzeti- és népszínház. Az opera II. felvoná-
sát Erkel Sándor, a III-ikat Erkel Gyula dirigálja.
Deczember 17-én d. n. 2 órakor a redout nagytermé-
ben lesz a diszalkoma.

Karácsonyi kiállítás. Az iparművészeti társulat
karácsonyi kiállítását megnyit a műcsarnok egyik
földszinti helyiségében. Izléses, figyelemre méltó tár-
gyak érdekes és változatos sorozata kinálkozik itt
ünnepi ajándéknak. Összesen husz kiállító vesz részt s
főleg a fa-faragászat van gazdagon képviselve. Kivál-
nak továbbá a kalotaszegi varratások, melyeket Gyar-
máthy Zsigáné urnő küldött; s a Zsolnay Vilmos
majolikái, melyek egészen új genre-nak, sárgás-
barna alapon aranyos és színes díszítményekkel.
Érdekesekek a figyelemre méltók továbbá a herendi
porcellánok s az üvegnek is. Karácsonyi ajándé-
kó vásárlására a kiállítás igen jó forrás. Megsem-
lélte gróf Csáky Albin miniszter is, ki teljes elisme-
réssel nyilatkozott róla.

HALÁLOZÁSOK.

FUCHS GUSZTÁV a főváros egyik legtiszteltebb pol-
gára, az evangélikus egyház gondnoka, meghalt 74
éves korában e hó 12-ikén. Már atyja tekintélyes
kereskedő volt, ő maga borkereskedést folytatott,
de évek óta már az üzletét visszavonult, s a fővá-
rosi ügyek és a lutheránus egyház érdekei körül
folytatott nagy tevékenységét. A főváros bizottságai-
ban, közgyűlésben sokszor fölemelte szavát a magyar
és német evang. egyházak pedig ő volt közös fő-
gondnoka. A legutóbbi időkben is tevékeny részt
vett még az egyház igazgatásában, az új lutheránus
templom alapjára megindult gyűjtésnek ő volt az
egyik kezdeményezője s az első adakozók egyike is
5000 forinttal. Mint tapasztalt üzletember, tagja
volt a magyar nyugati vasút, a magyar ált. biztosító
társaság igazgatóságának, a Franklin-társulat fel-
ügyelő-bizottságának. Jótékonyssággal nagyon ismer-
te a főváros szegényeit, s egész családok éreztek jó-
szívét. Irodalmi és művészeti dolgok iránt is élelénk
érdeklődött mindig.

Elhunytak még a közbejött napok alatt: THURY
GERGELY, 1848—49-iki honvéd-százados, volt főis-
pán és volt országgyűlési képviselő, 62 éves korában
Tamásfalván, — Mára György, a hátszegi járás fő-
szolgabírája élete 55-ik évében Demusson. — Jorgo-
vics Fotis arkhimandrita, a voljovicki kolostor fő-
nöke, hazafias szerb lelkes. — FEKETE-NEGRUTU JA-
nos g. kath. kanonok, 71 éves, Balázsfalván. — Dr.
KEMÉNY ISTVÁN kegyszerűn élőző pap és nagy-
becskerekéi főgyónmáziusi tanár, 33 éves, Nagy Becs-
kerekén. — RÖSSEUT VAZUL görög keleti aszperes-lel-
kész, a városi törvényhatósági bizottság tagja, 62
éves Kolozsvárott. — LOSONCZI FARKAS MKLÓS, 71
éves korában Budapestben, s kiterjedt rokonság gyá-
szolja; ugyanitt MAIER GYÖRGY, a váci utcazi nagy
trafik birtok, 64 éves; KIRNER György ékszerész, 64
éves; dr. THEBERUNG N., a lipótmézsei orsz. tébolyház
segédorvosa, 28 éves; BENE RUDOLF 72 éves, PÉTER
ELEK JÓZSEF, Petri Elek ref. teológiai tanár és neje,
Török Irma (néhai Török Pál superintendens leánya)
3 éves fiacskája; — TERSANSZKI JÓZSEF, Zalamegye
nagy-kanizsai járási tiszti orvosa, élete 76. évében
Nagy Kanizsán. — SCHNEIDER FRIGYES ügyvéd, a
Bruckenthal-féle alapítvány jogügyi igazgatója. 47
éves Nagy-Szebenben. — KOKAI PÁL csongrád-
megyei árvászeki ülnök, 43 éves, Szenteseen — TAKÁ-
csi NAGY ADAM, Fejérvármegye központi főbiztosa,
Székesfehérvárott élete 66-ik évében. — STUCHLIK
FERENCZ, Bécs-Bodrog vármegye bizottsági tagja, 30
éves korában, Temerinben. — Ifj. BOHR JÓZSEF
földbirtokos és megyebizottsági tag, 67 éves Gyón-
gyosón. — SMONIS ELEK, Zalamegye törvényhatósági
bizottságának tagja, 60 éves, Mursaszerdahelyt. —
PÉTERCZ DÁNUS földbirtokos, a szabadságharc idején
kivégzett Petőcz Gábor pozsonymegyei alispán fia,
Nagy-Légen. — KARDOS ISTVÁN, a fővárosi rendőrség
volt hivatalnok, 57 éves, Eperjesen.

Özv. TAYLER ILÉNÉ, szül. Valatin Leonora asz-
szony élete 83 ik évében Budapestben, s nagy rokon-
ság gyászolja. — DRABZKÓCZ DÁNIELNÉ szül. Molnár

Anna, verebélyi földbirtokosnő, 78 éves. — ROZSAY
PÁLME szül. Schauer Lujza, megyei tisztségviselő neje,
Aradon; ugyanott KOVÁCS MRHÁLYNÉ, szül. Bakai
Veronika, 82 éves, és VLADÁR MENYHÉRTNÉ, 63 éves.

— STEIN MÓRNÉ, szül. Engel Ilona, 40 éves, Pécsen.
Temetések. HUNFALTY JÁNOS ravatalát a buda-
vári evng. templomban helyezték el és szelbnél
szobor koszorú díszítették. A temetésre e hó 8-ikán
a főváros tudományos körei s a tisztelők nagy szá-
mban gyűltek össze. A gyász tisztelők között Gusztáv
ev. lelkes vezetője s megindultan szolt a veszte-
ségről, mely a tudományt és közéletet érte. Utána a
budapesti egyetem nevében Heinrich Gusztáv böl-
csészertani dékán búcsuzott el a nagyérdemű tudós-
tól, majd a bölcsész-egylet alelnöke, Liska János
mondott a tanítványok nevében áldást az elhunyt
emlékére. Ezután a koporsót halottas kocsiira emel-
ték s a fáklyát vívó egyetemi ifjak hosszú sor közt
kísérték a németülvölj temetőbe, hogy a megboldo-
gultat egykori szerettei mellé temessék. A sírnál
még Berecz Antal búcsuzott az elhunytól, a föld-
rajzi társaság nevében. — HENNEBERG KÁROLY altá-
bornagy temetése decz. 9-én délután rendkívüli
katonai pompával ment végbe s a fővárosi közönség
nagy részvéte mellett. A Lónyay-utcai halottas-
házról kezdve a hosszú s széles utvonalon, egész a
temetőig szakadatlan sűrű sorban állt a tömeg;
ablakok, erkélyek megteltek. A ravatalra küldött
koszorukat két külön kocsi elhelyezve vitték a
halottas menelben. A lovas rendőrök alig tudták a
menetnek helyet nyitni a ókaság közt. Bulyovszky
Károly vezérőrnagy vezetése alatt vonult ki a kato-
naság. Ott voltak a Budapestben állomásozó ősz-
szes tábornokok, a honvédség és hadsereg főtiszt-
jai, a közelét sok kitűnőség. József főherceg a
koporsót galog kikísérte a sírhoz. A koszorú
között volt Ferdinand bolgár fejedelmé is, kinek
honvéd korában az elhunyt pár év előtt főtisztje
volt. A fejedelmet egy adjutáns, Dobner őrnagy
képviselte. A miniszterek közül ott voltak br. Fejér-
vári, gr. Széchenyi Pál és Bedekovich Kálmán;
továbbá az államtitkárok, Graff Ede lovassági tábor-
nok, honvédségi adaluts, Péchy Tamás, a képviselő-
ház elnöke, Ráth Károly főpolgármester, stb. A ko-
porsónál állt az elhunyt két gyermeke. Henneberg
Armin hadnagy és Hedvig, Szász Károly ref. püspök
megható búcsubeszédet mondott, hangzatosra az el-
hunyt érdemeit, katonai erényeit. A katonaság tisz-
telgei közt emelték a koporsót a katonai jelvények-
kel díszített hatlovas gyászkozsira. A menetben
vitték az elhunyt paripáját, fekete lepelle borítva, a
koporsót páncélzába öltözött lovas követte. Az impo-
zans menet a katonai zenekar gyászdínlója és do-
bok pergeése közt haladt a temetőbe Itt József
főherceg vetette az első hantokat a sírba, miáltal a
temető falánál a katonaság sortűzre adott s négy
ágyúlövés fejezte be a megható gyászünnepet.

ANGELICS GERMAN szerb patriarkha váratlanul
bekövetkezett halála csak a tulzó szerbek táborában
nem keltett részvétet. Másból mindenütt igaz me-
illetődéssel fogadták a nehéz tisztjét hazafiasan tel-
jesített egyházfő elhunytát. A király részvétét gr.
Csáky Albin vallástügyi és közoktatási miniszter
tudatta Petkovics Vazul bási püspökkel, ki ideigle-
nes helyettesse nevezettett ki. Résztvevilylatkozott
küldött Milán szerb király is. Az agg főpap halálát
tudóvász okozta. Holttestét nyílt koporsóban he-
lyezték ravatalra a székesegyházban. A temetésen,
mely deczember hó 13-ikán ment végbe, a ki-
rály gr. Hunyadi Kálmán főszertartásmesterrel ké-
pviselette magát; Milán szerbiai király képviselét-
ben Pantelics ezredes jelent meg. A templomi szer-
tartás teljes két órát vett igénybe. A beszéletet
Mraovics belgrádi érsek vezette. A görög keleti
szerb egyház számos püspöke gyűlt össze. Beszédet
Zsvkovics károlyvárosi püspök mondott, s a törté-
net itéletére bizta Angelics patriarkhai működését.
„Boldog nem való életedben” így vezette a püspök
beszédét, „légy boldog a tulvilági életben.” A tem-
plomi szertartás végzetével a koporsót kivitték a
templom előtt elterülő nagy térre s ott körülhor-
dozták, aztán a templom sírboltjában helyezték el.
Délután négy óra volt vége a gyász-szertartásnak.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

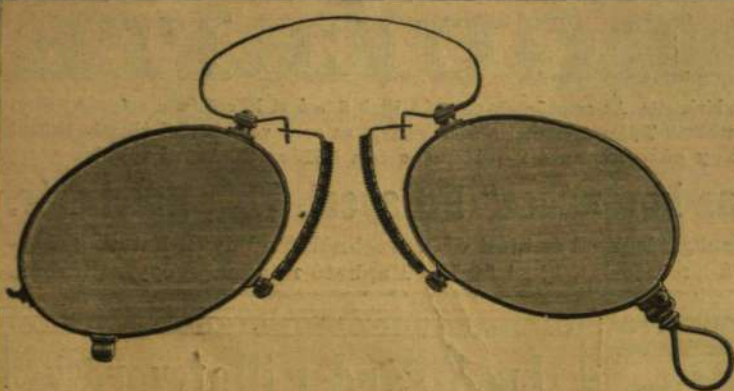
Baptist testvér. Hangulattal van írva, de befeje-
zése nem elégíti ki: a haló elvonja figyelmünket a
költemény hősnőjéről, s ez iránti érdeklődésünk nem
nyer kielégítést, sőt meggyűvást sem, lelki állapot
és té

Alapítottatott 1819.

Calderoni és Társa

BUDAPESTEN

Látszer-raktár: váci-utca 30. Mű- és tanszer-raktár: kis hid-utca 8.

Ajánlanak a legújabb ári-cikkékből:

Női salon lorgnetteket, hosszú fogantyúval, teknősbéka-csontból, igen díszesek és divatosak.
Müncheni szabadalmazott szemüvegeket és orrsíptetőket.
Jól megülő orrsíptetőket.
Szemüvegeket fonott szárrakkal.
Színházi, katonai, vadász- és tábori látszóveket alumíniumból.

Képes árjegyzékek kíváncsra bérmentesen állnak rendelkezésre. Írásbeli megbízások pontosan eszközöltetnek.

Aneroid-légsúlymérőket bő beosztással.

Terem- és ablak-hőmérőket, könnyen leolvashatók.

Hivatalosan ellenőrzött maximal lázhőmérőket.

Célszerű fürdő és egyetemes hőmérőket.

Fényképeszteti készülékeket hölgyek, turisták, festőművészek stb. számára.

Forgó tömmtató-készülékeket, 50 egész 200 képre stb.

Videki küldemények
jótállás mellett.Nem tetszésnél
a pénz visszautadatik.

LATZKOVITS A.

a cs. és kir. kiz. szabadalm.

gomb és gomblyuk nélküli uri ingek feltalálója és egyedüli készítője
ajánlja különlegességeit

fehérművek és uri divatru cikkekben

ugymint:

legújabb nyakkendők, keztük, zsebkendők, gallérok, kélzélők,
harisnyák, vadász-ingek és mellények, utazó takarók stb. továbbá
bizományi gyári raktárát Dr. Jäger tanár-féle normal-gyapjú-árakból
eredeti gyári áron.

LATZKOVITS A. cs. kir. szab. fehérmű-gyáros, Budapest, Váci-utca 22.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárban kapható:

AZ ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY RENDEZÉSE.

AZ 1888-ik ÉVI VII. TÖRVÉNYOZIKK S AZ 1888-ik ÉVI 40.000 SZÁMÚ
VÉGREHAJTÁSI RENDELET ALAPJÁN.

A törvény s végrehajtási rendelet szövegével, magyarázatokkal, az állatbetegségek ismer-
tetésével és szakutasításokkal.
Megyei s állami tisztviselők, közegészi előjárások, jegyzők, földbirtokosok, bérleők, mezői
gazdák, orvosok stb. számára.

DR. SZOKOLAY ISTVÁNTÓL.

Ára 1 forint.

Karácsonyi ajándékok!

ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedésében,

Budapesten, muzeum-körut a „nemzeti színház” bérházában kapható

Képeskönyvek 2—3 éves gyermekeknek.

Képes versek a kisgyerekek számára.

Elpusztíthatatlan színes képekkel. Ára 1 ft 60 kr.

Képes könyv sok vers és színes kép-
pel. Ára 2 ft 60 kr. — Verses állat-
képek. Magyar remekműveiből
az ifjúságnak általánosan ismert
Károlyi B. Színes képek. Ára 80 kr.

Oktató képek kisgyerekek számára.

Ára csinosan köté 2 ft 60 kr.

4-6 éves gyermekeknek.

Képes abc és verseskönyv, írta

Lajos bácsi. Képes versek, színes ké-
pekkel 1 ft. — Gyermekek öröme,
képes könyv sok vers és színes kép-
pel. Ára 2 ft 60 kr. — Irta Szabó Antal. Ára 1 ft 20 kr.

Gyermekek mulatása, képeskönyv, csinos

színes képekkel és olvasom. Irta Szabó A. 1 ft 20

Gyermekek kertje. Dalok, szavalmányok

és társasjátékok kis gyermekek számára. Ára

képes képekkel és olvasom. Irta Szabó A. 1 ft 20

Képes könyv sok vers és színes kép-
pel. Ára 2 ft 60 kr. — Erdőssy. Gyermekeknek

színes képekkel. Csinos kötés 60 kr. — Walter.

Regeknynyó, rövid mesék és elbeszélések kis

fiúk és lányok számára. Színes kép és famet-

setekkel, csinos kötés 1 ft 20. — Rohmann

Crasoe. Az ifjúság számára írta Sándor M.

Színes képekkel. Ára 1 ft 60 kr. — Hazai

állatok és azok használata. Ára 2 ft 20 kr.

7-10 éves gyermekeknek. Tündérmesék,

csinos kötés 1 ft 60 kr. — A fehér sas.

cs. Nagy színes képekkel. Ára 1 ft 30. Kalocsa.

Igaz történetek és mesék. Az ifjúság szá-

mára írta a tanítóné. Tizenhatsz szí-

nes képpel és számos fametszet-
tel. Ára csinos kötésben 1 forint

40 kr. — Tündérmesék, legújabb, leg-

újabb tündérmesék és elbeszélések

gyűjteménye, kis és nagy gyermekek

számára összeállította Kalocsa Róza,

sok fametszettel és 18 színes képpel.

Ára csinos kötésben 2 ft 40 kr., dísz-

kötésben 3 ft 20 kr. — Kis mesék.

Népmesék és elbeszélések gyermekek

számára, írta Fayné Hentaller Ma-

rika. Számos színes képpel és famet-

settel. Ára csinos kötésben 1 ft 80.

Leányvilág 1886. 1884—1885 köte

1—4 ft. — Gulliver utazásai.

Irta Schilt J. 1 ft. Ujdons. — Világ-

szép mesék. Ujdonság. Az ifjúság

számára, írta Fayné Hentaller Ma-

rika. Számos színes képpel és famet-

settel. Ára csinos kötésben 1 ft 80.

Leányvilág 1886. 1884—1885 köte

1—4 ft. — Gulliver utazásai.

Irta Schilt J. 1 ft. Ujdons. — Világ-

szép mesék. Ujdonság. Az ifjúság

számára, írta Fayné Hentaller Ma-

rika. Számos színes képpel és famet-

settel. Ára csinos kötésben 1 ft 80.

Köszvény-vászon

köszvény, csúsz, tagszagadás, keresztcsont-fájás,
vörheny, mell-, hát- és derékfájdalmak, lábköszvény,
csípőfájdalom és ichnia stb. ellen, mindennemű
göcsök, a kezék és lábfelek, különösen gyerme-
kek, dugult talpak, fejemódások és oldalszúrások biztos eredményt gyorsan gyógyítanak azon
gyógyhatásos köszvényvászon által. Egy csomag ára 1 ft 5 kr., kettős erejű, nehezebb bajknál
alkalmazandó 2 ft 10 kr.

Valódi csak akkor, ha a melléti védjeggyel el van látva. Dr. Buron párisi álta-
lános sebtepasza mindenféle sebek, genyedések és dagadtok, körömguladások,
égések, bármilyen sebtülek, harapás, szúrás, ütés, vágás, tyúkszem, fagyás stb.
ellen. — Egy csomag ára a használati módjával együtt 70 kr., kisebb csomag 25 kr.

Valódián kapható Budapesten, király- TÖRÖK J. gyógyszerárán utca 12. szám a.

GYERMEK-JÁTEKÁRUK.

Budapest:

Hatvani-utca 10.

Diszmű-árak

fényüzési cikkek.

Kerepesi-ut 6.

Utazó-cikkek

sport-árak.

Bécs.

Lemberg.

Karlsbad.

Kerepesi bazár.

Az árva és szegény gyermekek által Za-
hora József plébános ur vezetése mellett Szé-
lakán, Solmészváry mellett készített já-
tékárak (magyar gyártmány) felülmutatják minden
különböző versenyüket.

Rendkívül nagy raktárunk nagyboltított helyisé-
gekben — Magyarországon a legnagyobbak — a
nagyérdemű közönségnek a legalkalmasabb és leg-
kellemesebb választékot nyújtja bevásárlásainak
eszközölésénél. Orsiai játéktár-raktárunk fel-
állítására már befejeztetett a színes tisztel-
lettel meghívjuk a t. o. közönséget annak
megszemlélésére és bevásárlásának eszközölésére
szívesen.

Az árak szoliditása és az árak jutányossága mel-
lett évtizedek óta előnyösen ismert csúgunk keres-
kedik. Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Késmárky és Illés

Budapest,

Kerepesi-út 6. sz. Kerepesi bazár.

52. SZÁM. 1888.

BUDAPEST, DECEMBER 23.

XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG 4 ft egész évre 12 ft
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 ft évre — 6 ft

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 ft
fél évre — 4 ft

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 ft
fél évre — 3 ft

Külföldi előfizetésekre a postallag
meghatározott vidéki díj is csatolandó

KARÁCSONY NAPJÁN.

AZ A NAP, melyen a világ megváltója szüle-
tett. Annak előtte olyan nap, mint a többi
nap: sőt még a nagy eseménykor is, és
még azután is hosszú ideig az esztendő többi
napjaitól nem különböz.

Csak később lön kegyeletesen megszentelt ün-
nepe néhány kevés üldözött hívőnek, a kik elre-
jőztek, föld alá bujtak imádni istenüket és annak
egysülött fiát, a ki eljőve, hogy újjászülethessék
általa a világ.

És ma legnagyobb ünnepe annak az egész
keresztény világnak, mely a legműveltebb, leg-
előhaladottabb, leghatalmasabb a föld kerekén,
mely imádjá az Üdvözítő emlékét s az ő nevében
terjesztvén az általa hirdetett lelki világosságot
s a mindeneket átölelő szeretet mennyei melegét,
előtte jár az emberiségnek.

Karácsony napja tizenhatsz évszázad óta
minden esztendőben megjelen, s ama nagy ese-
mény, melynek emléke e napot megszenteli,
minden áldott évben újra meg újra érzeteti ha-
tását a keresztény társadalomban és rajta kívül
is. Mintha minden évben újra megszületnék
Jézus, — e napon termékenyebbé válnak a szí-
vek és elmék, a teremtő lélekben föltámad az
alkotó erő, az önmagába szállt kebelből fölbuzog
a nemes érzések forrása s érvényesül e nagy
napon lényünk jobbik fele, melyet annyiszor
fojt el bennünk a köznapi élet alantosság kü-
delme, emberi valónk gyarlósága.

Még ha nem tekintjük is azt az égi varázst,
melylyel e napot a vallás ruhazza föl: csodálat-
tal kell eltelnünk annak titokszzerű hatása előtt,
melyet az élet legkülönbözőbb folyamaira gya-
korol.

A karácsony közeledtével fölpezsdül az élet, a
tevékenység, az alkotás minden téren, mintha
erre az alkalomra gyűjtögette volna erejét. Len-
dület vesz minden, még az életnek az a része
is, melynek a valláshoz kevés köze: az ipar,
a kereskedelem. Az éven át teti igérek beval-
tásának napja ez, törleszteni ekkor szeretjük
fölhalmozott adósságainkat azoknál, a kikről
Jézus mondá, hogy ők a mennyeknek országa.
Meglepjük a kicsinyeket valami kedves megem-
lékezéssel s gyöngéden rá hárítjuk az örömszer-
zés érdemét arra, a ki maga is a világnak legna-
gyobb ajándoka volt.

Az emléktárgyak között, melyeket ilyenkor
kicsérölünk, azokat szeretjük leginkább kikeresni,

KÁNTÁLÓ GYEREKEK. — VÁGÓ PÁL EREDETI RAJZA.